

Protokół o ochronie środowiska do Układu w sprawie Antarktyki

Sporządzony w Madrycie dnia 4 października 1991 r.

Dz. U. z dnia 30 stycznia 2001 r., Dz. U. 2001, nr 6, poz. 52

Preambuła

Państwa-Strony niniejszego protokołu do Układu w sprawie Antarktyki, zwane dalej Stronami;

przekonane o konieczności zwiększenia ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i związanych z nią ekosystemów;

przekonane o konieczności umocnienia systemu Układu w sprawie Antarktyki w taki sposób, aby Antarktyka zawsze w przyszłości używana była wyłącznie w celach pokojowych i nie stała się sceną lub przedmiotem sporów międzynarodowych;

biorąc pod uwagę specjalny prawny i polityczny status Antarktyki oraz szczególną odpowiedzialność Stron Konsultatywnych Układu w sprawie Antarktyki w zakresie zapewnienia, aby wszelka działalność w Antarktyce była zgodna z celami i zasadami tego układu;

powołując się na określenie Antarktyki jako Obszaru Specjalnie Chronionego i na inne środki przyjęte w ramach systemu Układu w sprawie Antarktyki w celu ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i związanych z nią ekosystemów;

uznając nadal, że Antarktyka stwarza unikalne możliwości dla naukowego monitorowania i poznawania procesów mających zarówno globalne, jak i regionalne znaczenie;

potwierdzając zasady ochrony zawarte w Konwencji o ochronie żywych zasobów morskich Antarktyki;

przekonane, że stworzenie wszechstronnego systemu ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i związanych z nią ekosystemów leży w interesie całej ludzkości;

pragnąc w tym celu uzupełnić Układ w sprawie Antarktyki;

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Definicje

Dla celów niniejszego protokołu:

(a) "Układ w sprawie Antarktyki" oznacza Układ w sprawie Antarktyki zawarty w Waszyngtonie 1 grudnia 1959 r.;

(b) "obszar Układu w sprawie Antarktyki" oznacza obszar, do którego odnoszą się postanowienia Układu w sprawie Antarktyki, zgodnie z artykułem VI tego układu;

Viadrina International Law Project

<http://www.vilp.de>

Ein Projekt des Lehrstuhls für Öffentliches Recht insb. Völkerrecht, Europarecht sowie ausländisches Verfassungsrecht.

Europa-Universität Viadrina, Frankfurt (Oder), 2002

<http://voelkerrecht.eu-frankfurt-o.de>

(c) "Spotkania Konsultatywne Układu w sprawie Antarktyki" oznacza spotkania przewidziane w artykule IX Układu w sprawie Antarktyki;

(d) "Strony Konsultatywne Układu w sprawie Antarktyki" oznacza Umawiające się Strony Układu w sprawie Antarktyki uprawnione do wyznaczania przedstawicieli biorących udział w spotkaniach przewidzianych w artykule IX tego układu;

(e) "system Układu w sprawie Antarktyki" oznacza Układ w sprawie Antarktyki, środki stosowane zgodnie z tym układem, związane z nim odrębne obowiązujące instrumenty międzynarodowe i środki stosowane zgodnie z tymi instrumentami;

(f) "Trybunał Arbitrażowy" oznacza Trybunał Arbitrażowy utworzony zgodnie z aneksem do niniejszego protokołu, stanowiącym jego integralną część;

(g) "Komitet" oznacza Komitet Ochrony Środowiska utworzony zgodnie z artykułem 11.

Artykuł 2

Cele i wyznaczenie

Strony zobowiązują się do zapewnienia wszechstronnej ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i związanych z nią ekosystemów i niniejszym wyznaczają Antarktykę na rezerwat naturalny, poświęcony pokojowi i nauce.

Artykuł 3

Zasady dotyczące ochrony środowiska

1. Ochrona środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i związanych z nią ekosystemów, a także zachowanie istotnego waloru Antarktyki, włącznie z jej pierwotnym charakterem i walorami estetycznymi, oraz jej przydatność do prowadzenia badań naukowych, a w szczególności badań niezbędnych dla rozumienia środowiska globalnego, stanowiąc będą podstawową płaszczyznę dla planowania i prowadzenia wszelkich działań na obszarze Układu w sprawie Antarktyki.

2. W tym celu:

(a) działania na obszarze Układu w sprawie Antarktyki będą planowane i prowadzone w ten sposób, aby ograniczyć ich ujemny wpływ na środowisko Antarktyki oraz zależne od niej i związane z nią ekosystemy;

(b) działania na obszarze Układu w sprawie Antarktyki będą planowane i prowadzone w taki sposób, aby uniknąć:

(i) negatywnych skutków dla klimatu i zjawisk pogodowych;

(ii) istotnych negatywnych skutków dla jakości powietrza lub wody;

(iii) istotnych zmian w środowisku atmosferycznym, lądowym (włącznie z wodnym), lodowym lub morskim;

(iv) szkodliwych zmian w rozmieszczeniu oraz ilościowej lub jakościowej reprodukcji okazów lub populacji okazów fauny i flory;

(v) dalszego pogorszenia sytuacji już zagrożonych okazów lub populacji tych okazów;

(vi) degradacji lub poważnego ryzyka takiej degradacji obszarów mających biologiczne, naukowe, historyczne, estetyczne znaczenie lub pierwotny charakter;

(c) działania na obszarze Układu w sprawie Antarktyki będą planowane i prowadzone w oparciu o informacje pozwalające na uprzednią ocenę i podjęcie uzasadnionych decyzji z punktu widzenia możliwych skutków tych działań w odniesieniu do środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i związanych z nią ekosystemów, jak również waloru Antarktyki dla prowadzenia badań naukowych; takie decyzje powinny w pełni uwzględniać:

(i) zakres działań, włącznie z ich obszarem, czasem i intensywnością;

(ii) kumulatywny skutek działania, zarówno poprzez efekt własny, jak i w połączeniu z innymi działaniami na obszarze Układu w sprawie Antarktyki;

(iii) czy działanie nie odbije się ujemnie na innej działalności na obszarze Układu w sprawie Antarktyki;

(iv) czy technologie i procedury są odpowiednie do przeprowadzenia operacji bezpiecznej dla środowiska;

(v) czy istnieje zdolność śledzenia głównych parametrów dotyczących środowiska i składników ekosystemu, tak aby określić i wcześniej powiadomić o jakichkolwiek negatywnych skutkach działalności, jak również przewidzieć takie zmiany wykorzystywanych procedur, jakie mogą być niezbędne w świetle rezultatów badań lub szerszego poznania środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i związanych z nią ekosystemów;

(vi) czy istnieje zdolność właściwego i efektywnego reagowania na wypadki, szczególnie takie, które mogą potencjalnie wpływać na środowisko;

(d) należy prowadzić regularny i skuteczny monitoring w celu umożliwienia oceny skutków prowadzonych działań, włącznie z weryfikacją przewidywanych skutków;

(e) należy prowadzić regularny i skuteczny monitoring w celu ułatwienia wczesnego wykrywania możliwych i nie przewidywanych skutków działań prowadzonych zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz obszaru Układu w sprawie Antarktyki w odniesieniu do środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i związanych z nią ekosystemów.

3. Działania na obszarze Układu w sprawie Antarktyki będą planowane i prowadzone w ten sposób, aby przyznać pierwszeństwo badaniom naukowym i zachować walor Antarktyki jako obszaru prowadzenia tych badań, włącznie z badaniami istotnymi dla rozumienia środowiska globalnego.

4. Działania podejmowane na obszarze Układu w sprawie Antarktyki w związku z programami badań naukowych, turystyki i innych rządowych i pozarządowych przedsięwzięć na obszarze Układu w sprawie

Antarktyki, dla których uprzednia notyfikacja jest wymagana zgodnie z artykułem VII ustęp 5 Układu w sprawie Antarktyki, włącznie z towarzyszącymi pomocniczymi działaniami logistycznymi, będą:

- (a) odbywać się w sposób zgodny z zasadami niniejszego artykułu; i
- (b) zmienione, zawieszane lub zaniechane, jeżeli powodują skutki dla środowiska Antarktyki, oraz zależnych od niej i związanych z nią ekosystemów, niezgodne z tymi zasadami lub tworzą ryzyko spowodowania takich skutków.

Artykuł 4

Stosunki z innymi elementami systemu Układu w sprawie Antarktyki

1. Niniejszy protokół będzie uzupełniał Układ w sprawie Antarktyki i nie będzie modyfikował lub zmieniał postanowień niniejszego układu.
2. Żadne postanowienie niniejszego protokołu nie narusza praw i obowiązków Stron tego protokołu, wynikających z innych instrumentów międzynarodowych obowiązujących w systemie Układu w sprawie Antarktyki.

Artykuł 5

Zgodność z innymi elementami systemu Układu w sprawie Antarktyki

Strony będą konsultować się i współpracować z Umawiającymi się Stronami co do innych instrumentów międzynarodowych obowiązujących w systemie Układu w sprawie Antarktyki i ich odpowiednimi instytucjami, mając na uwadze zagwarantowanie osiągnięcia celów i zasad niniejszego protokołu i uniknięcie jakichkolwiek zakłóceń w osiąganiu celów i zasad tych instrumentów czy jakichkolwiek niezgodności pomiędzy realizacją tych instrumentów i niniejszego protokołu.

Artykuł 6

Współpraca

1. Strony będą współpracować przy planowaniu i prowadzeniu działalności na obszarze Układu w sprawie Antarktyki. W tym celu każda Strona dołoży starań, aby:
  - (a) popierać wspólne programy mające naukowy, techniczny i edukacyjny walor i dotyczące ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i związanych z nią ekosystemów;
  - (b) udzielać odpowiedniej pomocy innym Stronom przy przygotowywaniu badania skutków wobec środowiska;
  - (c) udzielać na prośbę innych Stron informacji odnośnie do wszelkiego potencjalnego ryzyka dla środowiska w Antarktyce oraz udzielać im pomocy w celu zmniejszenia do minimum skutków wypadków, które mogą zniszczyć środowisko Antarktyki lub zależne od niej i związane z nią ekosystemy;

(d) konsultować z innymi Stronami sprawę wyboru miejsc dla utworzenia stacji lub innych instalacji, w celu uniknięcia kumulatywnych skutków nadmiernej ich koncentracji w danym miejscu;

(e) podejmować, jeśli jest to wskazane, wspólne ekspedycje, a także wspólnie użytkować stacje i inne instalacje;

(f) realizować takie kroki, które mogą być uzgodnione na Spotkaniach Konsultatywnych Układu w sprawie Antarktyki.

2. Każda Strona zobowiązuje się, w możliwym zakresie, dzielić się informacjami, które mogą być pomocne innym Stronom przy planowaniu i prowadzeniu ich działań na obszarze Układu w sprawie Antarktyki w celu ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i związanych z nią ekosystemów.

3. Strony będą współpracować z tymi Stronami, które mogą sprawować jurysdykcję na obszarach przylegających do obszaru Układu w sprawie Antarktyki w celu zapewnienia, aby działania na obszarze Układu w sprawie Antarktyki nie miały ujemnych skutków na wymienionych obszarach.

Artykuł 7

Zakaz działań w odniesieniu do zasobów mineralnych

Jakakolwiek działalność w odniesieniu do zasobów mineralnych, inna aniżeli badania naukowe, będzie zakazana.

Artykuł 8

Badanie skutków wobec środowiska

1. Proponowane działania, wymienione w ustępie 2, będą przedmiotem procedur określonych w załączniku I w celu uprzedniego zbadania skutków takich działań w odniesieniu do środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i związanych z nią ekosystemów, zgodnie z tym, czy takie działania są uznane za wywołujące:

(a) mniejszy niż niewielki lub czasowy skutek,

(b) niewielki lub czasowy skutek,

(c) większy niż niewielki lub czasowy skutek.

2. Każda Strona zapewni, aby procedury badań przewidziane w załączniku I zostały zastosowane w procesie przygotowywania decyzji dotyczących jakiegokolwiek działalności podejmowanej na obszarze Układu w sprawie Antarktyki w związku z programami badań naukowych, turystyki i innych rządowych i pozarządowych przedsięwzięć na obszarze Układu w sprawie Antarktyki, dla których uprzednia ratyfikacja jest wymagana zgodnie z artykułem VII ustęp 5 Układu w sprawie Antarktyki, włącznie z towarzyszącymi pomocniczymi logistycznymi działaniami.

3. Procedury badań przewidziane w załączniku I będą stosowane do każdej zmiany działalności, bez względu na to, czy taka zmiana wynika ze zwiększenia czy też zmniejszenia istniejącego działania, z dodatkowego działania, z wyłączenia instalacji lub z innego powodu.

4. Jeżeli działania są planowane przez więcej niż jedną Stronę, zainteresowane Strony wyznaczą jedną z nich do koordynowania wykonania procedur dotyczących badań skutków wobec środowiska przewidzianych w załączniku I.

Artykuł 9

Załączniki

1. Załączniki do niniejszego protokołu będą stanowiły jego integralną część.

2. Dodatkowe załączniki, poza załącznikami I-IV, mogą zostać przyjęte i wejść w życie zgodnie z artykułem IX Układu w sprawie Antarktyki.

3. Poprawki i zmiany do załączników mogą być przyjęte i wejść w życie zgodnie z artykułem IX Układu w sprawie Antarktyki, chyba że jakkolwiek załącznik będzie zawierać postanowienie dotyczące przyspieszonego wejścia w życie poprawek i zmian.

4. Załączniki i jakiegokolwiek poprawki i zmiany do nich, które weszły w życie zgodnie z ustępami 2 i 3, staną się obowiązujące dla Umawiającej się Strony Układu w sprawie Antarktyki, która nie jest Stroną Konsultatywną Układu w sprawie Antarktyki lub która nie była Stroną Konsultatywną Układu w sprawie Antarktyki w czasie ich przyjęcia, kiedy depozytariusz otrzyma notyfikację o ich zatwierdzeniu przez taką Umawiającą się Stronę, chyba że sam załącznik przewiduje inny sposób wejścia w życie uzupełnienia lub zmiany.

5. Załączniki podlegać będą procedurom rozstrzygania sporów określonych w artykułach 18 do 20, chyba że któryś z załączników przewiduje inaczej.

Artykuł 10

Spotkania Konsultatywne Układu w sprawie Antarktyki

1. Spotkania Konsultatywne Układu w sprawie Antarktyki będą, w oparciu o najlepsze naukowe i techniczne rady, właściwe dla:

(a) określenia, zgodnie z postanowieniami niniejszego protokołu, ogólnej polityki wszechstronnej ochrony środowiska Antarktyki i zależnych od niej i związanych z nią ekosystemów;

(b) przyjęcia, zgodnie z artykułem IX Układu w sprawie Antarktyki, środków w celu wykonania niniejszego protokołu.

2. Spotkania Konsultatywne Układu w sprawie Antarktyki będą nadzorować pracę Komitetu oraz wymagać w pełni wykonania swoich rad i zaleceń wydanych w ramach opracowania zadań wymienionych w ustępie 1, jak również rad Naukowego Komitetu Badań Antarktycznych.

Artykuł 11

Komitet Ochrony Środowiska

1. Tworzy się niniejszym Komitet Ochrony Środowiska.
2. Każda Strona będzie miała prawo być członkiem Komitetu i wyznaczyć swego przedstawiciela, któremu mogą towarzyszyć eksperci i doradcy.
3. Otwarty będzie status obserwatora w Komitecie dla każdej Umawiającej się Strony Układu w sprawie Antarktyki, która nie jest Stroną niniejszego protokołu.
4. Komitet zaprosi Przewodniczącego Naukowego Komitetu Badań Antarktycznych oraz Przewodniczącego Komitetu Naukowego do Spraw Ochrony Żywych Zasobów Morskich Antarktyki do udziału w charakterze obserwatorów na jego sesjach. Komitet może również, za aprobatą Spotkania Konsultatywnego Układu w sprawie Antarktyki, zaprosić w celu udziału w charakterze obserwatorów na jego sesjach także inne odpowiednie naukowe, techniczne i związane z ochroną środowiska organizacje, które mogą wnieść wkład do jego prac.
5. Komitet będzie przedstawiał Spotkaniu Konsultatywnemu Układu w sprawie Antarktyki sprawozdanie z każdej ze swych sesji. Sprawozdanie powinno obejmować wszystkie zagadnienia rozpatrywane na sesji i odzwierciedlać wypowiedziane opinie. Sprawozdanie przesyła się Stronom i obserwatorom uczestniczącym w sesji, a następnie udostępnia publicznie.
6. Komitet przyjmie reguły procedury, które będą podlegały zatwierdzeniu przez Spotkanie Konsultatywne Układu w sprawie Antarktyki.

Artykuł 12

Funkcje Komitetu

1. Funkcje Komitetu będą polegać na udzielaniu rad i formułowaniu zaleceń dla Stron w związku z wykonywaniem niniejszego protokołu, włącznie z załącznikami, w celu ich rozpatrzenia na Spotkaniach Konsultatywnych Układu w sprawie Antarktyki; Komitet sprawuje także inne funkcje, jakie mogą być zlecone przez Spotkania Konsultatywne Układu w sprawie Antarktyki. W szczególności Komitet będzie udzielał rad w odniesieniu do:
  - (a) skuteczności środków podjętych na podstawie niniejszego protokołu;
  - (b) konieczności wprowadzenia, wzmocnienia lub polepszenia w inny sposób tych środków;
  - (c) konieczności przyjęcia dodatkowych środków, włącznie z dodatkowymi załącznikami, o ile to wskazane;

- (d) zastosowania i uruchomienia procedur badania skutków wobec środowiska, określonych w artykule 8 oraz w załączniku I;
- (e) środków sprowadzających do minimum lub osłabiających skutki działań wobec środowiska na obszarze Układu w sprawie Antarktyki;
- (f) procedur w sytuacjach wymagających szybkiej akcji, włącznie z interwencją w przypadkach krytycznych dla środowiska;
- (g) działania i dalszego rozwoju systemu Obszarów Chronionych Antarktyki;
- (h) procedur inspekcyjnych, włącznie z projektami sprawozdań i wykazami kontrolnymi dla prowadzenia inspekcji;
- (i) zbierania, archiwizacji, wymiany i oceny informacji dotyczących ochrony środowiska;
- (j) stanu środowiska Antarktyki; i
- (k) konieczności badań naukowych, włącznie z monitoringiem środowiska, związanych z wykonywaniem niniejszego protokołu.

2. Wykonując swoje funkcje, Komitet będzie, o ile to wskazane, konsultować się z Naukowym Komitetem Badań Antarktycznych, Komitetem Naukowym do Spraw Ochrony Żywych Zasobów Morskich Antarktyki oraz innymi odpowiednimi naukowymi, technicznymi i związanymi z ochroną środowiska organizacjami.

Artykuł 13

Przestrzeganie niniejszego protokołu

1. Każda Strona podejmie właściwe środki w granicach swojej kompetencji, włącznie z przyjęciem ustaw i przepisów, działaniami administracyjnymi i środkami przymusu, dla zapewnienia przestrzegania niniejszego protokołu.
2. Każda Strona dokona właściwych wysiłków, zgodnych z Kartą Narodów Zjednoczonych, w tym celu, aby nikt nie podejmował działalności sprzecznej z niniejszym protokołem.
3. Każda Strona notyfikuje wszystkim innym Stronom środki, jakie podejmie zgodnie z ustępami 1 i 2.
4. Każda Strona zwróci uwagę wszystkim innym Stronom na jakąkolwiek działalność, która według jej opinii narusza wykonywanie celów i zasad niniejszego protokołu.
5. Spotkania Konsultatywne Układu w sprawie Antarktyki zwrócą uwagę jakiegokolwiek państwa, które nie jest Stroną niniejszego protokołu, na każdą działalność podjętą przez to państwo, jego agendy, instytucje publiczne, osoby fizyczne lub prawne, statki, samoloty lub inne środki transportu, które naruszają wykonywanie celów i zasad niniejszego protokołu.

Artykuł 14

Inspekcja

1. W celu popierania ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i związanych z nią ekosystemów, a także zapewnienia przestrzegania niniejszego protokołu, Strony Konsultatywne Układu w sprawie Antarktyki zorganizują, indywidualnie lub zbiorowo, inspekcje obserwatorów zgodnie z artykułem VII Układu w sprawie Antarktyki.

2. Obserwatorami są:

(a) obserwatorzy wyznaczeni przez jakąkolwiek Stronę Konsultatywną Układu w sprawie Antarktyki, będący obywatelami tej Strony; oraz

(b) każdy obserwator wyznaczony na Spotkaniach Konsultatywnych Układu w sprawie Antarktyki dla przeprowadzania inspekcji zgodnie z procedurami ustalonymi przez Spotkania Konsultatywne Układu w sprawie Antarktyki.

3. Strony będą ściśle współpracować z obserwatorami dokonującymi inspekcji oraz zapewnią, aby podczas inspekcji obserwatorzy mieli dostęp do wszystkich części stacji, instalacji, wyposażenia, statków i samolotów udostępnionych do inspekcji zgodnie z artykułem VII ustęp 3 Układu w sprawie Antarktyki, jak również do wszystkich dokumentów w nich znajdujących się, które są wymagane w myśl niniejszego protokołu.

4. Sprawozdania z inspekcji będą wysyłane do Stron, których stacje, instalacje, wyposażenie, statki lub samoloty były przedmiotem sprawozdania. Po stworzeniu tym Stronom możliwości dokonania komentarzy, sprawozdania i komentarze do nich będą dostarczone wszystkim Stronom oraz Komitetowi, rozpatrzone przez najbliższe Spotkanie Konsultatywne Układu w sprawie Antarktyki, a następnie udostępnione publicznie.

Artykuł 15

Postępowanie w przypadkach nadzwyczajnych

1. W celu reagowania na sytuacje krytyczne dla środowiska na obszarze Układu w sprawie Antarktyki każda Strona wyraża zgodę na:

(a) zastosowanie środków właściwych i skutecznych wobec przypadków nadzwyczajnych, które mogą wynikać podczas wykonywania programów badań naukowych, turystyki i innych rządowych lub pozarządowych działań na obszarze Układu w sprawie Antarktyki, w odniesieniu do których uprzednia notyfikacja jest wymagana na podstawie artykułu VII ustęp 5 Układu w sprawie Antarktyki, włącznie z towarzyszącymi logistycznymi działaniami pomocniczymi; oraz

(b) stworzenie planu pilnych działań w celu zaradzenia wypadkom mającym negatywny wpływ na środowisko Antarktyki lub zależne od niej i związane z nią ekosystemy.

2. W tym celu Strony będą:

(a) współpracować przy formułowaniu i wykonywaniu takich planów pilnych działań; oraz

(b) ustalać procedury natychmiastowej notyfikacji oraz wspólnych działań w przypadkach sytuacji krytycznej dla środowiska.

3. Przy wykonywaniu niniejszego artykułu Strony wystąpią o radę do odpowiednich międzynarodowych organizacji.

Artykuł 16

Odpowiedzialność

Zgodnie z celami niniejszego protokołu dotyczącymi wszechstronnej ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i związanych z nią ekosystemów, Strony zobowiązują się opracować reguły i procedury dotyczące odpowiedzialności za szkody wynikające z działań mających miejsce na obszarze Układu w sprawie Antarktyki i obszarach objętych niniejszym protokołem. Te reguły i procedury zostaną włączone do jednego lub więcej załączników, które będą przyjęte zgodnie z artykułem 9 ustęp 2.

Artykuł 17

Roczne sprawozdanie Stron

1. Każda Strona sporządzi sprawozdanie roczne z działań podjętych przez nią w celu wykonania niniejszego protokołu. Sprawozdanie to powinno zawierać notyfikacje dokonane zgodnie z artykułem 13 ustęp 3, plany pilnych działań sporządzone zgodnie z artykułem 15, jak również wszelkie inne notyfikacje i informacje wymagane przez niniejszy protokół, które nie są wskazane przez żadne inne postanowienie dotyczące przekazywania i wymiany informacji.

2. Sprawozdania sporządzone zgodnie z ustępem 1 będą przekazywane wszystkim Stronom i Komitetowi i będą rozpatrywane w trakcie najbliższego Spotkania Konsultatywnego Układu w sprawie Antarktyki oraz udostępniane publicznie.

Artykuł 18

Rozstrzygnięcie sporów

W przypadku sporu co do interpretacji lub stosowania niniejszego protokołu strony sporu, na żądanie jednej z nich, będą się wzajemnie konsultować tak szybko, jak to możliwe, w celu rozwiązania sporu w drodze negocjacji, badań, mediacji, koncyliacji, arbitrażu, orzeczenia sądu lub w inny pokojowy sposób, na który strony sporu wyrażą zgodę.

Artykuł 19

Wybór procedury rozstrzygania sporów

1. W czasie podpisania, ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia niniejszego protokołu lub przystąpienia do niego, albo też później w dowolnym czasie, każda Strona może wybrać, w drodze pisemnej deklaracji, jeden lub oba środki rozstrzygania sporów dotyczących interpretacji lub stosowania artykułów 7, 8 i 15 i postanowień każdego załącznika, chyba że dany załącznik przewiduje co innego, a także artykułu 13, o ile odnosi się on do wspomnianych artykułów i postanowień:

(a) Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości;

(b) Trybunał Arbitrażowy.

2. Deklaracja uczyniona zgodnie z ustępem 1 nie będzie naruszać stosowania artykułu 18 i artykułu 20 ustęp 2.

3. Uważa się, że Strona, która nie uczyniła deklaracji zgodnie z ustępem 1 lub w odniesieniu do której taka deklaracja utraciła moc, akceptuje kompetencję Trybunału Arbitrażowego.

4. Jeżeli strony sporu zaakceptowały ten sam środek rozstrzygania sporów, spór może być poddany tylko tej procedurze, chyba że strony uzgodnią inaczej.

5. Jeżeli strony sporu nie zaakceptowały tego samego środka rozstrzygania sporów lub jeżeli obie strony zaakceptowały oba środki, spór może być przedłożony jedynie Trybunałowi Arbitrażowemu, chyba że strony uzgodnią inaczej.

6. Deklaracja uczyniona zgodnie z ustępem 1 pozostaje w mocy do czasu jej wygaśnięcia w myśl jej postanowień lub podczas trzech miesięcy od momentu złożenia depozytariuszowi pisemnej notyfikacji o jej odwołaniu.

7. Nowa deklaracja, notyfikacja o odwołaniu lub wygaśnięcie mocy deklaracji nie naruszają w żadnej mierze toczących się postępowań przed Międzynarodowym Trybunałem Sprawiedliwości lub Trybunałem Arbitrażowym, chyba że strony sporu uzgodnią inaczej.

8. Deklaracje i notyfikacje przewidziane w niniejszym artykule składane będą depozytariuszowi, który prześle ich kopie wszystkim Stronom.

Artykuł 20

Procedura rozstrzygania sporów

1. Jeżeli strony sporu dotyczącego interpretacji lub stosowania artykułów 7, 8 lub 15 lub postanowień każdego załącznika, chyba że dany załącznik przewiduje co innego, a także artykułu 13, o ile odnosi się on do wspomnianych artykułów i postanowień, nie uzgodniły środków dla jego rozstrzygnięcia w ciągu 12

miesiący od żądania konsultacji w myśl artykułu 18, spór zostanie, na żądanie jednej ze stron sporu, przekazany do rozstrzygnięcia zgodnie z procedurą ustaloną w artykule 19 ustępy 4 i 5.

2. Trybunał Arbitrażowy nie będzie kompetentny do podjęcia decyzji lub postanowienia w odniesieniu do jakiegokolwiek sprawy wchodzącej w zakres artykułu IV Układu w sprawie Antarktyki. Ponadto żadne postanowienie niniejszego protokołu nie może być interpretowane w sposób przyznający kompetencję lub jurysdykcję Międzynarodowemu Trybunałowi Sprawiedliwości lub innemu trybunałowi, ustanowionemu dla rozstrzygania sporów między Stronami, do podjęcia decyzji lub postanowienia w odniesieniu do spraw wchodzących w zakres artykułu IV Układu w sprawie Antarktyki.

Artykuł 21

Podpisanie

Niniejszy protokół otwarty będzie do podpisu w Madrycie dnia 4 października 1991 r., a następnie w Waszyngtonie do dnia 3 października 1992 r. dla wszystkich państw, które są Stronami Układu w sprawie Antarktyki.

Artykuł 22

Ratyfikacja, przyjęcie, zatwierdzenie lub przystąpienie

1. Niniejszy protokół podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu przez państwa podpisujące.
2. Po 3 października 1992 r. niniejszy protokół będzie otwarty do przystąpienia dla każdego państwa, które jest Stroną Układu w sprawie Antarktyki.
3. Dokumenty ratyfikacyjne, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia zostaną złożone Rządowi Stanów Zjednoczonych Ameryki, wyznaczonemu niniejszym na depozytariusza.
4. Po wejściu w życie niniejszego protokołu Strony Konsultatywne Układu w sprawie Antarktyki nie będą wypowiadały się odnośnie do notyfikacji dotyczącej prawa Umawiającej się Strony Układu w sprawie Antarktyki do wyznaczenia przedstawicieli w celu uczestniczenia w Spotkaniach Konsultacyjnych Układu w sprawie Antarktyki, zgodnie z artykułem IX ustęp 2 Układu w sprawie Antarktyki, do czasu, aż ta Umawiająca się Strona uprzednio ratyfikuje, przyjmie lub zatwierdzi ten protokół albo do niego przystąpi.

Artykuł 23

Wejście w życie

1. Niniejszy protokół wejdzie w życie w trzydziestym dniu od daty złożenia dokumentów ratyfikacyjnych, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia przez wszystkie państwa będące Stronami Konsultatywnymi Układu w sprawie Antarktyki w dniu przyjęcia tego protokołu.

2. Dla każdej Umawiającej się Strony Układu w sprawie Antarktyki, która po wejściu w życie niniejszego protokołu złoży dokument ratyfikacyjny, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, protokół ten wejdzie w życie w trzydziestym dniu od daty złożenia takiego dokumentu.

Artykuł 24

Zastrzeżenia

Nie jest dopuszczalne żadne zastrzeżenie do niniejszego protokołu.

Artykuł 25

Zmiana lub poprawka

1. Bez naruszania postanowień artykułu 9 niniejszy protokół może być zmieniony lub poprawiony w każdym czasie zgodnie z procedurami ustalonymi w artykule XII ustęp 1 punkty (a) i (b) Układu w sprawie Antarktyki.

2. Jeżeli po upływie 50 lat od dnia wejścia w życie niniejszego protokołu którakolwiek Strona Konsultatywna Układu w sprawie Antarktyki tego zażąda poprzez wystąpienie skierowane do depozytariusza, zostanie zwołana konferencja, tak szybko, jak to możliwe, w celu dokonania przeglądu stosowania tego protokołu.

3. Zmiana lub poprawka, zaproponowane na Konferencji Przeglądowej, zwołanej zgodnie z ustępem 2, przyjęte będą przez większość Stron, włączając 3/4 państw, które są Stronami Konsultatywnymi Układu w sprawie Antarktyki w czasie przyjęcia niniejszego protokołu.

4. Zmiana lub poprawka, przyjęte zgodnie z ustępem 3, wejdą w życie po ratyfikacji, przyjęciu, zatwierdzeniu lub przystąpieniu do nich przez 3/4 Stron Konsultatywnych Układu w sprawie Antarktyki, włączając ratyfikację, przyjęcie, zatwierdzenie lub przystąpienie wszystkich państw, które są Stronami Konsultatywnymi Układu w sprawie Antarktyki w czasie przyjęcia niniejszego protokołu.

5. (a) Jeśli chodzi o artykuł 7, zakaz działań w odniesieniu do zasobów mineralnych Antarktyki, zawarty w tym artykule, będzie kontynuowany do czasu obowiązywania reżimu prawnego dotyczącego działań w odniesieniu do zasobów mineralnych Antarktyki, zawierającego uzgodnione środki określające, czy i na jakich warunkach jakiegokolwiek takie działanie jest dopuszczalne. Reżim ten powinien w pełni chronić interesy wszystkich państw wymienionych w artykule IV Układu w sprawie Antarktyki i stosować zasady tam zawarte. Dlatego też, jeżeli zostanie zaproponowana zmiana lub poprawka artykułu 7 na konferencji przeglądowej, wymienionej w ustępie 2, taka zmiana lub poprawka powinny zawierać taki obowiązkowy reżim prawny.

(b) Jeżeli żadna taka zmiana czy poprawka nie wejdzie w życie w ciągu 3 lat od daty ich przyjęcia, każda Strona może w dowolnym czasie po tej dacie notyfikować depozytariuszowi swoje wycofanie się z niniejszego protokołu, przy czym takie wycofanie nabierze mocy po upływie 2 lat od otrzymania notyfikacji przez depozytariusza.

Artykuł 26

Notyfikacje dokonywane przez depozytariusza

Depozytariusz będzie notyfikował wszystkim Umawiającym się Stronom Układu w sprawie Antarktyki:

- (a) podpisanie niniejszego protokołu i złożenie dokumentów ratyfikacyjnych, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia;
- (b) datę wejścia w życie niniejszego protokołu oraz każdego dodatkowego załącznika do niego;
- (c) datę wejścia w życie każdej poprawki do niniejszego protokołu lub każdej jego zmiany;
- (d) złożenie deklaracji i notyfikacji zgodnie z artykułem 19; i
- (e) każdą notyfikację otrzymaną zgodnie z artykułem 25 ustęp 5 punkt (b).

Artykuł 27

Tekst autentyczny i rejestracja w Narodach Zjednoczonych

1. Niniejszy protokół, sporządzony w językach angielskim, francuskim, hiszpańskim i rosyjskim, przy czym każdy tekst jest jednakowo autentyczny, zostanie złożony na przechowanie w archiwach Rządu Stanów Zjednoczonych Ameryki, który przekaże należycie uwierzytelnione kopie wszystkim Umawiającym się Stronom Układu w sprawie Antarktyki.
2. Niniejszy protokół zostanie zarejestrowany przez depozytariusza zgodnie z artykułem 102 Karty Narodów Zjednoczonych.

Aneks do Protokołu

Arbitraż

Artykuł 1

1. Zostanie utworzony Trybunał Arbitrażowy działający zgodnie z protokołem, włączając niniejszy aneks.
2. Sekretarzem, w rozumieniu niniejszego aneksu, jest Sekretarz Generalny Stałego Trybunału Arbitrażowego.

Artykuł 2

1. Każda Strona będzie upoważniona do wyznaczenia nie więcej niż trzech arbitrów, z których co najmniej jeden będzie wyznaczony w ciągu trzech miesięcy od daty wejścia w życie protokołu w stosunku do tej Strony. Każdy arbiter powinien mieć doświadczenie w sprawach Antarktyki, posiadać pogłębioną znajomość prawa międzynarodowego i cieszyć się bardzo wysokim uznaniem za swoją bezstronność, kompetencję i prawość. Nazwiska osób w ten sposób wyznaczonych stanowiąc będą listę arbitrów. Każda Strona powinna w każdym czasie utrzymywać na liście nazwisko co najmniej jednego arbitra.
2. Z zastrzeżeniem postanowień ustępu 3, arbiter wyznaczony przez Stronę powinien pozostać na liście przez okres pięciu lat i będzie mógł być ponownie wyznaczony przez tę Stronę na dodatkowy okres pięciu lat.
3. Strona, która wyznaczyła arbitra, może wycofać nazwisko tego arbitra z listy. W przypadku śmierci arbitra lub wycofania z listy przez Stronę z jakiegokolwiek powodu nazwiska arbitra wyznaczonego przez nią, Strona, która wyznaczyła danego arbitra, powiadomi o tym niezwłocznie Sekretarza. Arbiter, którego nazwisko zostało wycofane z listy, będzie kontynuował swą działalność w jakimkolwiek Trybunale Arbitrażowym, do którego został wyznaczony, aż do czasu zakończenia postępowania przed tym Trybunałem Arbitrażowym.
4. Sekretarz zapewni stałą aktualizację listy arbitrów wyznaczonych zgodnie z niniejszym artykułem.

Artykuł 3

1. Trybunał Arbitrażowy będzie się składał z trzech arbitrów, którzy będą wyznaczani w następujący sposób:
  - (a) Strona sporu rozpoczynająca postępowanie wyznacza z listy wymienionej w artykule 2 jednego arbitra, który może być jej obywatelem. Nominacja ta będzie zamieszczona w notyfikacji, o której mowa w artykule 4.
  - (b) W ciągu 40 dni od otrzymania tej notyfikacji inna strona sporu wyznaczy z listy wymienionej w artykule 2 drugiego arbitra, który może być jej obywatelem.

(c) W ciągu 60 dni od wyznaczenia drugiego arbitra strony sporu wyznaczają z listy wymienionej w artykule 2, za porozumieniem, trzeciego arbitra. Trzeci arbiter nie może być ani obywatelem strony sporu, ani osobą wyznaczoną z listy wymienionej w artykule 2 przez stronę sporu, ani też posiadać tego samego obywatelstwa, co którykolwiek z dwóch pierwszych arbitrów. Trzeci arbiter przewodniczy Trybunałowi Arbitrażowemu.

(d) Jeżeli drugi arbiter nie został wyznaczony w ustanowionym terminie lub jeżeli strony sporu nie osiągnęły porozumienia w przewidzianym okresie co do powołania trzeciego arbitra, arbiter lub arbitrzy będą wyznaczeni z listy wymienionej w artykule 2 i w oparciu o zasady ujęte w punktach (b) i (c), na wniosek jakiegokolwiek strony sporu, w ciągu 30 dni od dnia otrzymania takiego wniosku przez przewodniczącego Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości. Podczas wykonywania funkcji przyznanych mu w niniejszym punkcie Przewodniczący Trybunału będzie konsultował się ze stronami sporu.

(e) Jeżeli Przewodniczący Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości nie jest w stanie wykonywać funkcji przyznanych mu w punkcie (d) lub jest obywatelem jednej ze stron sporu, funkcje te będą wykonywane przez Wiceprzewodniczącego Trybunału; jeżeli jednak Wiceprzewodniczący nie jest w stanie wykonywać funkcji lub jeżeli jest obywatelem jednej ze stron sporu, funkcje powyższe będą wykonywane przez następnego najstarszego członka Trybunału, będącego w dyspozycji, i który nie jest obywatelem jednej ze stron sporu.

2. Każde zwolnione stanowisko będzie uzupełnione w trybie przewidzianym dla początkowego wyznaczenia arbitra.

3. W jakimkolwiek sporze dotyczącym więcej niż dwóch Stron, Strony, które mają ten sam interes, wyznaczają w drodze porozumienia wspólnego arbitra w terminie określonym w ustępie 1 punkt (b).

Artykuł 4

Strona sporu, wszczynając postępowanie, powiadomi w formie pisemnej o powyższym drugą stronę lub inne strony sporu, jak również Sekretarza. Powyższa notyfikacja powinna zawierać określenie roszczenia i podstawy, na której jest ono oparte. Notyfikacja zostanie przekazana przez Sekretarza wszystkim innym Stronom.

Artykuł 5

1. O ile strony sporu nie uzgodnią inaczej, arbitraż będzie miał miejsce w Hadze, gdzie znajdować się będą archiwa Trybunału Arbitrażowego. Trybunał Arbitrażowy przyjmie własne zasady procedury. Takie zasady powinny zapewnić, aby każda strona sporu miała pełną możliwość być wysłuchaną oraz przedstawienia swojej sprawy; należy również zapewnić, aby postępowanie prowadzone było sprawnie.

2. Trybunał Arbitrażowy może zapoznać się z roszczeniem wzajemnym, powstałym podczas postępowania, oraz wydać orzeczenie odnośnie do tego roszczenia.

Artykuł 6

1. O ile Trybunał Arbitrażowy uzna się *prima facie* za kompetentnego zgodnie z protokołem, może on:

(a) na życzenie każdej strony sporu wskazać takie środki tymczasowe, jakie uważa za niezbędne, w celu zapewnienia poszanowania praw stron sporu;

(b) polecić zastosowanie wszelkich środków tymczasowych, jakie uważa za niezbędne w danych okolicznościach, w celu zapobieżenia poważnej szkodzie w odniesieniu do środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i związanych z nią ekosystemów.

2. Strony sporu zastosują niezwłocznie wszelkie środki tymczasowe przewidziane w ustępie 1 punkt (b), w oczekiwaniu na orzeczenie w myśl artykułu 10.

3. Niezależnie od terminu ustalonego w artykule 20 protokołu, strona sporu może zgodnie z artykułem 4 w każdym czasie, w drodze notyfikacji skierowanej do innej strony lub innych stron sporu oraz do Sekretarza, zażądać, aby Trybunał Arbitrażowy ukonstytuował się wyjątkowo szybko w celu wskazania lub zalecenia pilnych środków tymczasowych zgodnie z artykułem 3, z tym że w każdym przypadku terminy określone w artykule 3 ustęp 1 punkty (b), (c) i (d) zostaną skrócone do 14 dni. Trybunał Arbitrażowy orzeknie co do żądania dotyczącego pilnych środków tymczasowych w ciągu dwóch miesięcy od wyznaczenia swego przewodniczącego.

4. Po podjęciu decyzji przez Trybunał Arbitrażowy co do żądania dotyczącego pilnych środków tymczasowych podjętych zgodnie z ustępem 3, procedura rozstrzygnięcia sporu przebiegać będzie zgodnie z artykułami 18, 19 i 20 protokołu.

Artykuł 7

Każda Strona, uważająca, że ma interes prawny, ogólny lub indywidualny, który może być istotnie naruszony orzeczeniem Trybunału Arbitrażowego, może interweniować w trakcie postępowania, o ile Trybunał Arbitrażowy nie postanowi inaczej.

Artykuł 8

Strony sporu będą ułatwiać pracę Trybunału Arbitrażowego i w szczególności, zgodnie z ich prawem oraz używając wszelkich środków znajdujących się w ich dyspozycji, będą dostarczać Trybunałowi wszelkich odpowiednich dokumentów i informacji, a także umożliwią mu, gdy to będzie niezbędne, powoływanie świadków lub ekspertów oraz uzyskiwanie ich zeznań.

Artykuł 9

Jeżeli jedna ze stron sporu nie stawi się przed Trybunałem Arbitrażowym lub zaniecha obrony swej sprawy, każda inna strona sporu może poprosić Trybunał Arbitrażowy o kontynuowanie postępowania i wydanie orzeczenia.

Artykuł 10

1. Trybunał Arbitrażowy będzie rozstrzygać przedłożone mu spory na podstawie postanowień protokołu i innych odpowiednich norm i zasad prawa międzynarodowego, które nie przeczą tym postanowieniom.
2. Trybunał Arbitrażowy może orzekać *ex aequo et bono* w sporach mu przedłożonych, o ile strony sporu wyrażą na to zgodę.

Artykuł 11

1. Przed wydaniem orzeczenia Trybunał Arbitrażowy upewni się, że jest kompetentny w odniesieniu do sporu oraz że roszczenie lub roszczenie wzajemne jest należycie uzasadnione od strony faktycznej i prawnej.
2. Do orzeczenia dołączone będzie uzasadnienie wskazujące na powody decyzji; orzeczenie będzie zakomunikowane Sekretarzowi, który prześle je wszystkim Stronom.
3. Orzeczenie będzie ostateczne i wiążące dla stron sporu i dla każdej Strony, która interweniowała podczas postępowania, i będzie podlegało niezwłocznemu wykonaniu. Na życzenie strony sporu lub Strony interweniującej Trybunał Arbitrażowy dokona interpretacji orzeczenia.
4. Orzeczenie będzie wiążące jedynie w odniesieniu do danego sporu.
5. Jeżeli Trybunał Arbitrażowy nie zdecyduje inaczej, wydatki tego Trybunału, włącznie z wynagrodzeniem arbitrów, pokrywane będą przez strony sporu w równych częściach.

Artykuł 12

Wszystkie decyzje Trybunału Arbitrażowego, włącznie z tymi, o których mowa w artykułach 5, 6 i 11, podejmowane będą większością głosów arbitrów, przy czym nie mogą oni wstrzymać się od głosu.

Artykuł 13

1. Niniejszy aneks może być poprawiony lub zmieniony w trybie przewidzianym w artykule IX ustęp 1 Układu w sprawie Antarktyki. O ile procedura ta nie stanowi inaczej, poprawka lub zmiana są uważane za przyjęte i nabierają mocy prawnej w rok po zamknięciu Spotkania Konsultatywnego Układu w sprawie Antarktyki, na którym zostały przyjęte, chyba że jedna lub więcej Stron Konsultatywnych Układu w sprawie Antarktyki notyfikuje depozytariuszowi w ciągu tego czasu, że życzy sobie przedłużenia tego okresu lub że nie jest w stanie przyjąć wspomnianych zmian.
2. Wszelkie poprawki lub zmiany do niniejszego aneksu, które nabiorą mocy zgodnie z ustępem 1, staną się następnie wiążące dla każdej innej Strony w dniu otrzymania przez depozytariusza zawiadomienia o ich przyjęciu przez tę Stronę.

Załączniki

Załącznik I do Protokołu o ochronie środowiska do Układu w sprawie Antarktyki

Ocena skutków wobec środowiska

Artykuł 1

Faza wstępna

1. Ocena skutków wobec środowiska proponowanych działań wymienionych w artykule 8 protokołu będzie rozpatrywana, przed ich rozpoczęciem, zgodnie z odpowiednimi procedurami narodowymi.
2. Jeżeli dana działalność zostanie określona jako ta, która powoduje mniejszy niż niewielki lub przejściowy wpływ na środowisko, można ją podjąć natychmiast.

Artykuł 2

Wstępna ocena wpływu na środowisko

1. O ile nie zostanie stwierdzone, iż działalność będzie miała mniejszy niż niewielki lub przejściowy wpływ na środowisko, lub o ile Wszechstronna ocena wpływu na środowisko nie została sporządzona zgodnie z artykułem 3, będzie przygotowana Wstępna ocena wpływu na środowisko. Powinna ona zawierać dostateczną ilość szczegółów, aby ustalić, czy proponowana działalność może mieć większy aniżeli niewielki lub przejściowy wpływ na środowisko, oraz powinna zawierać:

(a) określenie proponowanej działalności, włącznie z jej celem, miejscem, czasem trwania i intensywnością;

i

(b) rozpatrzenie alternatyw proponowanej działalności i skutków, które ta działalność może wywołać, włącznie z rozpatrzeniem kumulatywnych skutków w świetle istniejących oraz znanych planowanych działań.

2. Jeżeli Wstępna ocena wpływu na środowisko wskaże, że proponowana działalność prawdopodobnie nie będzie miała większego aniżeli niewielki lub przejściowy wpływ na środowisko, działalność ta może zostać podjęta, pod warunkiem że zostaną zastosowane odpowiednie procedury, włącznie z monitoringiem, w celu zbadania i oceny skutków tej działalności.

Artykuł 3

Wszechstronna ocena wpływu na środowisko

1. Jeżeli Wstępna ocena wpływu na środowisko wskaże lub jeżeli w inny sposób zostanie stwierdzone, że proponowana działalność prawdopodobnie będzie mieć większy aniżeli niewielki lub przejściowy wpływ na środowisko, zostanie przygotowana Wszechstronna ocena wpływu na środowisko.

2. Wszechstronna ocena wpływu na środowisko powinna zawierać:

- (a) określenie proponowanej działalności, włącznie z jej celem, miejscem, czasem trwania i intensywnością, a także możliwe alternatywy działalności, włącznie z alternatywą zaniechania działalności, oraz określenie konsekwencji takich alternatyw;
- (b) określenie stanu początkowego warunków środowiskowych jako stanu odniesienia, z którym przewidywane zmiany powinny być porównywane, a także prognozę co do późniejszego stanu środowiska w przypadku niepodjęcia proponowanej działalności;
- (c) określenie metod i danych używanych w celu przewidywania skutków proponowanej działalności;
- (d) ocenę rodzaju, wielkości, czasu trwania i intensywności prawdopodobnych bezpośrednich skutków proponowanej działalności;
- (e) rozpatrzenie możliwych pośrednich i drugorzędnych skutków proponowanej działalności;
- (f) rozpatrzenie kumulatywnych skutków proponowanej działalności w świetle istniejących działań i innych znanych planowanych działań;
- (g) rozpoznanie środków, włącznie z programami monitoringu, które mogą zostać podjęte w celu zmniejszenia do minimum lub osłabienia skutków proponowanej działalności i wykrycia skutków nieprzewidywanych, które umożliwią wczesne ostrzeżenie o ujemnych następstwach działalności oraz pozwolą podjąć szybkie i skuteczne działania w odniesieniu do wypadków;
- (h) rozpoznanie nieprzewidywalnych skutków proponowanej działalności;
- (i) rozpatrzenie skutków proponowanej działalności w odniesieniu do prowadzenia badań naukowych i innych istniejących rodzajów użytkowania;
- (j) rozpoznanie luk w posiadanej wiedzy oraz niejasności napotkanych w czasie zbierania informacji wymaganych zgodnie z niniejszym ustępem;
- (k) nietechniczne streszczenie informacji przewidzianych w niniejszym ustępie; oraz
- (l) nazwisko i adres osoby lub nazwę i adres organizacji, która przygotowała Wszechstronną ocenę wpływu na środowisko, oraz adres, pod który należy kierować uwagi do tego dokumentu.

3. Projekt Wszechstronnej oceny wpływu na środowisko będzie publicznie dostępny i zostanie rozesłany do wszystkich Stron, które udostępnią go publicznie w celu uzyskania komentarzy. Ustanawia się 90-dniowy termin dla przesyłania uwag.

4. Projekt Wszechstronnej oceny wpływu na środowisko zostanie przesłany do Komitetu w tym samym czasie, w którym zostanie on rozesłany Stronom, i co najmniej na 120 dni przed najbliższym Spotkaniem Konsultatywnym Układu w sprawie Antarktyki, w celu jego właściwego rozpatrzenia.

5. Żadna ostateczna decyzja nie zostanie podjęta odnośnie do prowadzenia proponowanej działalności na obszarze Układu w sprawie Antarktyki, zanim Spotkanie Konsultatywne Układu w sprawie Antarktyki na zlecenie Komitetu nie będzie miało możliwości rozpatrzenia projektu Wszechstronnej oceny wpływu na

środowisko, przy czym decyzja co do podjęcia wspomnianej działalności nie powinna być opóźniona z powodu działania niniejszego ustępu więcej aniżeli o 15 miesięcy, licząc od daty rozesłania projektu Wszechstronnej oceny wpływu na środowisko.

6. Ostateczny tekst Wszechstronnej oceny wpływu na środowisko powinien zawierać uwagi nadesłane w związku z projektem Wszechstronnej oceny wpływu na środowisko lub streszczenia tych uwag. Ostateczny tekst Wszechstronnej oceny wpływu na środowisko, zapisy odnośnie do jakiegokolwiek decyzji dotyczącej tej oceny, a także ocena znaczenia przewidywanych skutków w stosunku do korzyści z proponowanej działalności, zostaną rozesłane do wszystkich Stron, które udostępnią te dokumenty publicznie, co najmniej 60 dni przed rozpoczęciem proponowanej działalności na obszarze Układu w sprawie Antarktyki.

Artykuł 4

Decyzje oparte na Wszechstronnej ocenie wpływu na środowisko

Jakakolwiek decyzja dotycząca proponowanej działalności, do której ma zastosowanie artykuł 3, powinna być podejmowana, a jeżeli zostanie podjęta, niezależnie czy w swojej pierwotnej, czy też w zmienionej formie, będzie oparta na Wszechstronnej ocenie wpływu na środowisko, jak również na innych odpowiednich ocenach.

Artykuł 5

Monitoring

1. Zostaną zastosowane procedury, włącznie z odpowiednim monitoringiem głównych parametrów dotyczących środowiska, w celu zbadania oceny skutków jakiegokolwiek działalności podjętej w wyniku realizacji Wszechstronnej oceny wpływu na środowisko.

2. Procedury wymienione w ustępie 1 i w artykule 2 ustęp 2 zostaną ustalone dla regularnego i weryfikowalnego rejestrowania skutków działalności, między innymi, w celu:

- (a) umożliwienia realizacji oceny wskazującej, w jakiej mierze skutki te zgodne są z protokołem;
- (b) dostarczania informacji użytecznych dla zmniejszenia do minimum lub ograniczania skutków, a także, jeśli to wskazane, informacji o konieczności zawieszenia, zaprzestania lub zmiany działalności.

Artykuł 6

Obieg informacji

1. Następujące informacje będą przesyłane Stronom, przekazywane Komitetowi i udostępniane publicznie:

- (a) określenie procedur wymienionych w artykule 1;
- (b) roczna lista wszystkich Wstępnych ocen wpływu na środowisko, przygotowanych zgodnie z artykułem 2, oraz decyzji podjętych w konsekwencji tych ocen,

(c) ważne informacje otrzymane w związku z procedurami zastosowanymi zgodnie z artykułem 2 ustęp 2 i artykułem 5 oraz dotyczące wszelkich akcji podjętych w ich konsekwencji;

(d) informacje wymienione w artykule 3 ustęp 6.

2. Każda Wstępna ocena wpływu na środowisko, przygotowana zgodnie z artykułem 2, zostanie udostępniona na żądanie.

Artykuł 7

Przypadki nadzwyczajne

1. Niniejszy załącznik nie będzie stosowany w przypadkach nadzwyczajnych dotyczących bezpieczeństwa życia ludzkiego albo statków, samolotów lub wyposażenia i instalacji o dużej wartości, albo też ochrony środowiska, które wymagają podjęcia działań bez wypełniania procedur określonych w tym załączniku.

2. Zawiadomienie o działaniach podjętych w przypadkach nadzwyczajnych, które normalnie wymagałyby przygotowania Wszechstronnej oceny wpływu na środowisko, będzie przesłane natychmiast do wszystkich Stron i do Komitetu; pełne wyjaśnienie podjętych działań zostanie dostarczone w ciągu 90 dni od ich realizacji.

Artykuł 8

Poprawka lub zmiana

1. Niniejszy załącznik może być poprawiony lub zmieniony w drodze przedsięwzięcia procedur przewidzianych w artykule IX ustęp 1 Układu w sprawie Antarktyki. O ile procedura ta nie stanowi inaczej, poprawka lub zmiana są uważane za przyjęte i nabierają mocy prawnej po upływie jednego roku od daty zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu w sprawie Antarktyki, na którym zostały przyjęte, chyba że jedna lub więcej Stron Konsultatywnych Układu w sprawie Antarktyki notyfikuje depozytariuszowi w ciągu tego okresu, że życzy sobie przedłużenia tego okresu lub że nie jest w stanie zatwierdzić wspomnianych poprawek lub zmian.

2. Każda poprawka lub każda modyfikacja niniejszego załącznika, które nabiorą mocy zgodnie z ustępem 1, staną się następnie wiążące dla każdej innej Strony w dniu otrzymania przez depozytariusza zawiadomienia o ich zatwierdzeniu przez tę Stronę.

Załącznik II do Protokołu o ochronie środowiska do Układu w sprawie Antarktyki

Zachowanie antarktycznej fauny i flory

Artykuł 1

Definicje

W rozumieniu niniejszego załącznika:

- (a) "miejscowy ssak" oznacza każdego osobnika należącego do klasy ssaków (Mammalia), zamieszkującego obszar Układu w sprawie Antarktyki lub znajdującego się sezonowo na tym obszarze w wyniku naturalnej migracji;
- (b) "miejscowy ptak" oznacza każdego osobnika, w każdym cyklu swego życia (włącznie z jajami) należącego do klasy ptaków (Aves), zamieszkującego obszar Układu w sprawie Antarktyki lub znajdującego się sezonowo na tym obszarze w wyniku naturalnej migracji;
- (c) "miejszcowa roślina" oznacza każdy rodzaj lądowej lub słodkowodnej roślinności, włączając mchy, porosty, grzyby i wodorosty, w każdym stadium swego życia (włącznie z nasionami i innymi zarodnikami), znajdującymi się na obszarze Układu w sprawie Antarktyki;
- (d) "miejscowy bezkręgowiec" oznacza każdego lądowego lub słodkowodnego bezkręgowca, w każdym stadium swego życia, znajdującym się na obszarze Układu w sprawie Antarktyki;
- (e) "właściwa władza" oznacza każdą osobę lub agencję upoważnioną przez Stronę do wydawania zezwoleń na podstawie niniejszego załącznika;
- (f) "zezwolenie" oznacza formalne zezwolenie na piśmie wydane przez odpowiednią władzę;
- (g) "pozyskać" lub "pozyskiwanie" oznacza zabić, zranić lub schwytać miejscowego ssaka lub ptaka albo je trzymać lub im dokuczać, albo też zabrać lub zniszczyć taką ilość miejscowych roślin, że ich lokalne rozprzestrzenienie lub obfitość byłyby istotnie naruszone;
- (h) "szkodliwa interwencja" oznacza:
  - (i) przelot lub lądowanie helikopterów lub innych latających statków w sposób naruszający koncentrację ptaków i fok;
  - (ii) używanie pojazdów lub statków, włącznie z wodorostami i małymi łodziami, w sposób naruszający koncentrację ptaków i fok;
  - (iii) używanie środków wybuchowych lub broni palnej w sposób naruszający koncentrację ptaków i fok;
  - (iv) świadome naruszanie spokoju mnożących się lub opierających się ptaków albo koncentracji ptaków i fok przez osoby idące pieszo;
  - (v) istotne zniszczenie koncentracji miejscowych roślin lądowych przez lądujące statki latające, jeżdżące pojazdy lub przez pieszych albo też w inny sposób; oraz

(vi) każdą działalność, której rezultaty w istotny sposób ujemnie zmieniają miejsce pobytu jakichkolwiek gatunków lub populacji miejscowych ssaków, ptaków i roślin lub bezkręgowców.

(i) "Międzynarodowa konwencja dotycząca reglamentacji polowań na wieloryby" oznacza konwencję sporządzoną w Waszyngtonie dnia 2 grudnia 1946 r.

Artykuł 2

Przypadki nadzwyczajne

1. Niniejszy załącznik nie będzie stosowany w przypadkach nadzwyczajnych dotyczących bezpieczeństwa życia ludzkiego albo statków, samolotów lub wyposażenia i instalacji o dużej wartości albo też ochrony środowiska.

2. Zawiadomienie o działaniach podjętych w przypadkach nadzwyczajnych będzie przesłane natychmiast do wszystkich Stron i do Komitetu.

Artykuł 3

Ochrona miejscowej fauny i flory

1. Pozyskiwanie lub szkodliwa interwencja będą zakazane, z wyjątkiem działania zgodnego z zezwoleniem.

2. Zezwolenia takie określać będą dopuszczalne działania, a także datę, miejsce i osobę działającą; będą one wydawane wyłącznie w następujących okolicznościach:

(a) w celu uzyskania próbek do badań naukowych lub naukowej informacji;

(b) w celu uzyskania próbek dla muzeów, herbariów, ogrodów zoologicznych i botanicznych albo innych edukacyjnych lub kulturalnych instytucji lub ich użytkowników;

(c) w przypadkach nieprzewidzianych skutków badań naukowych, dla których nie było upoważnienia zgodnie z punktami (a) i (b), albo też takich skutków budowy lub funkcjonowania pomocniczych instalacji naukowych.

3. Wydawanie takich zezwoleń będzie limitowane w taki sposób, aby zapewnić, że:

(a) żadne miejscowe ssaki, ptaki lub rośliny nie będą pozyskiwane ponad te, które są niezbędne, aby osiągnąć cele ustalone w ustępie 2;

(b) jedynie mała liczba miejscowych ssaków lub ptaków będzie zabita i że w żadnym przypadku miejscowe ssaki lub ptaki nie będą zabijane w miejscowej populacji w większej ilości, aniżeli, włączając inne upoważnione pozyskania, może być odtworzona normalnie poprzez naturalną reprodukcję w następnym sezonie;

(c) zostanie utrzymana różnorodność gatunków, jak również miejsc przebywania niezbędnych dla ich istnienia, oraz równowaga systemów ekologicznych na obszarze Układu w sprawie Antarktyki.

4. Wszystkie gatunki miejscowych ssaków, ptaków i roślin, wymienione w dodatku A do niniejszego załącznika, uznane zostaną za "Specjalnie Chronione Gatunki" i będą korzystały ze szczególnej ochrony Stron.

5. Nie wydaje się zezwoleń na pozyskanie Specjalnie Chronionych Gatunków, z wyjątkiem przypadków:

(a) niezbędnych dla celów naukowych;

(b) gdy to nie zagrazi przeżyciu lub odtworzeniu gatunku lub miejscowej populacji i

(c) gdy używa się, w miarę możliwości, technik nie powodujących śmierci.

6. Wszelkie pozyskania miejscowych ssaków i ptaków powinny odbywać się w taki sposób, aby stwarzać im jak najmniej bólu i możliwych cierpień.

Artykuł 4

Wprowadzenie gatunków niemiejsowych, pasożytów i chorób

1. Żadne gatunki zwierząt lub roślin spoza obszaru Układu w sprawie Antarktyki nie będą wprowadzone na ląd lub szelf lodowy albo też do wód obszaru Układu w sprawie Antarktyki, z wyjątkiem przypadków objętych zezwoleniem.

2. Psy nie będą wprowadzone na ląd lub szelf lodowy, a te psy, które tam się znajdują obecnie, zostaną usunięte do dnia 1 kwietnia 1994 r.

3. Zezwolenia, o których mowa w ustępie 1, będą wydawane w celu przywozu jedynie zwierząt i roślin wymienionych w dodatku B do niniejszego załącznika i będą określać gatunek, liczbę i, jeżeli to konieczne, wiek i płeć, a także będą zawierać zalecenia w celu zapobiegania ucieczce lub kontaktowi tych zwierząt lub roślin z miejscową fauną i florą.

4. Wszelkie rośliny lub zwierzęta, dla których zezwolenie zostało wydane zgodnie z ustępami 1 i 3, powinny być, przed wygaśnięciem zezwolenia, wywiezione z obszaru Układu w sprawie Antarktyki albo zniszczone przez spalanie lub w równie skuteczny sposób, który eliminuje ryzyko dla miejscowej fauny i flory. Zezwolenie powinno określać ten obowiązek. Jakikolwiek inne rośliny lub zwierzęta, wprowadzone na obszar Układu w sprawie Antarktyki spoza tego obszaru, włączając potomstwo, będą wywiezione lub zniszczone przez spalanie lub w inny równie skuteczny sposób, tak aby stały się sterylne, chyba że zostanie stwierdzone, iż nie stanowią one ryzyka dla miejscowej fauny i flory.

5. Żadne postanowienie niniejszego artykułu nie stosuje się do wwozu żywności na obszar Układu w sprawie Antarktyki, o ile nie będzie się w tym celu wwozić żywych zwierząt, a wszystkie rośliny i części zwierząt oraz produkty będą przechowywane w ściśle kontrolowanych warunkach i zostaną zniszczone zgodnie z załącznikiem III do protokołu oraz dodatkiem C do niniejszego załącznika.

6. Każda Strona będzie wymagać, aby zalecenia, włącznie z tymi, które są wymienione w dodatku C do niniejszego załącznika, zostały wykonane, ażeby zapobiegać wprowadzeniu mikroorganizmów (to jest wirusów, bakterii, pasożytów, drożdży, grzybów) nieobecnych w miejscowej faunie i florze.

Artykuł 5

Informacje

Każda Strona przygotuje i udostępni informacje, wskazujące w szczególności na zakazane działania i podające listę specjalnie chronionych gatunków oraz odnośnych obszarów chronionych, tym wszystkim osobom obecnym na obszarze Układu w sprawie Antarktyki lub zamierzającym udać się na ten obszar, aby upewnić się, że osoby te rozumieją postanowienia tego załącznika i będą ich przestrzegać.

Artykuł 6

Wymiana informacji

1. Strony podejmą kroki, aby:

(a) zbierać i wymieniać wykazy (włącznie z wykazem zezwoleń) i dane statystyczne odnośnie do liczby każdego gatunku miejscowych ssaków, ptaków lub roślin pozyskanych rocznie na obszarze Układu w sprawie Antarktyki;

(b) uzyskać i wymienić informację co do stanu miejscowych ssaków, ptaków, roślin i bezkręgowców na obszarze Układu w sprawie Antarktyki oraz odnośnie do stopnia, w jakim jakiś gatunek lub populacje potrzebują opieki;

(c) ustalić wspólny sposób, w jaki taka informacja będzie przedkładana przez Strony zgodnie z ustępem 2.

2. Każda Strona powiadomi inne Strony, jak również Komitet, przed końcem listopada każdego roku, o wszystkich krokach podjętych w wykonaniu ustępu 1 oraz o liczbie i rodzaju zezwoleń wydanych w oparciu o niniejszy załącznik w ubiegłym okresie od 1 lipca do 30 czerwca.

Artykuł 7

Stosunek do innych porozumień poza systemem Układu w sprawie Antarktyki

Niniejszy załącznik w żadnej mierze nie narusza praw i obowiązków Stron wynikających z Międzynarodowej konwencji dotyczącej reglamentacji polowań na wieloryby.

Artykuł 8

Przegląd

Strony dokonywać będą stałego przeglądu środków ochrony fauny i flory Antarktyki, biorąc pod uwagę wszelkie zalecenia wydawane przez Komitet.

Artykuł 9

Poprawka lub zmiana

1. Niniejszy załącznik może być poprawiony lub zmieniony w drodze przedsięwzięcia środka przewidzianego w artykule IX ustęp 1 Układu w sprawie Antarktyki. O ile środek ten nie stanowi inaczej, poprawka lub zmiana są uważane za zatwierdzone i stają się skuteczne po upływie jednego roku od daty zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu w sprawie Antarktyki, na którym zostały przyjęte, chyba że jedna lub więcej Stron Konsultatywnych Układu w sprawie Antarktyki notyfikuje depozytariuszowi w ciągu tego okresu, że życzy sobie przedłużenia tego okresu lub że nie jest w stanie zatwierdzić tego środka.
2. Każda poprawka i każda zmiana niniejszego załącznika, które stały się skuteczne zgodnie z ustępem 1, staną się następnie wiążące dla każdej Strony w dniu otrzymania przez depozytariusza zawiadomienia o ich zatwierdzeniu przez tę Stronę.

Dodatki do załącznika

Dodatek A:

Specjalnie Chronione Gatunki

Wszystkie gatunki genus *Arctocephalus*, foki futrzane. *Ommatophoca rossii*, foka Rossa.

Dodatek B:

Wwóz zwierząt i roślin

Następujące zwierzęta i rośliny mogą być wwożone na obszar Układu w sprawie Antarktyki zgodnie z zezwoleniami wydanymi na podstawie artykułu 4 niniejszego załącznika:

- (a) rośliny domowe; i
- (b) laboratoryjne zwierzęta i rośliny, włącznie z wirusami, bakteriami, drożdżami i grzybami.

Dodatek C:

Środki ostrożności zapobiegające wprowadzeniu mikroorganizmów

1. Drób. Żaden żywy drób lub inne żywe ptaki nie będą wwożone na obszar Układu w sprawie Antarktyki. Przed zapakowaniem spreparowanego drobiu do wysyłki na obszar Układu w sprawie Antarktyki zostanie on sprawdzony na obecność chorób, takich jak choroba Newcastle, gruźlica i infekcja drożdżowa. Każda sztuka drobiu lub jej niezjedzona część zostanie wywieziona z obszaru Układu w sprawie Antarktyki lub zniszczona przez spalenie albo w inny równorzędny sposób, który eliminuje ryzyko dla miejscowej fauny i flory.
2. Należy unikać w stopniu praktycznie maksymalnym wwozu niesterylnej ziemi.

Załącznik III do Protokołu o ochronie środowiska do Układu w sprawie Antarktyki

Niszczanie odpadów i gospodarka odpadami

Artykuł 1

Zobowiązania ogólne

1. Niniejszy załącznik stosuje się do działań podejmowanych na obszarze Układu w sprawie Antarktyki w rezultacie programów badań naukowych, turystyki oraz wszelkiej innej rządowej i pozarządowej działalności na obszarze Układu w sprawie Antarktyki, dla których wymagana jest uprzednia notyfikacja zgodnie z artykułem VII ustęp 5 Układu w sprawie Antarktyki, włączając także wspomagające działania logistyczne.
2. Ilość odpadów wytwarzanych lub niszczonej na obszarze Układu w sprawie Antarktyki powinna być zmniejszona, jak tylko jest to praktycznie możliwe, aby obniżyć do minimum szkody w środowisku Antarktyki oraz ingerencję w naturalne walory Antarktyki dokonywane poprzez badania naukowe i inne użytkowania Antarktyki, zgodnie z Układem w sprawie Antarktyki.
3. Składowanie i niszczenie odpadów oraz ich wywóz z obszaru Układu w sprawie Antarktyki, jak również ich przerób i zredukowanie źródeł ich wytwarzania, powinny zostać w istotny sposób wzięte pod uwagę podczas planowania i prowadzenia działań na obszarze Układu w sprawie Antarktyki.
4. Odpady wywożone z obszaru Układu w sprawie Antarktyki powinny wrócić, w maksymalnie możliwym zakresie, do kraju, który organizował działalność powodującą powstanie odpadów, albo do innego kraju, w którym podjęto działania w celu zniszczenia takich odpadów, zgodnie z odpowiednimi porozumieniami międzynarodowymi.
5. Poprzednie i aktualne miejsca niszczenia odpadów na lądzie oraz porzucone miejsca prac w ramach działań antarktycznych powinny zostać oczyszczone przez sprawców takich zanieczyszczeń i użytkowników tych miejsc. Nie należy interpretować tego obowiązku jako wymagającego:
  - (a) usunięcia jakichkolwiek struktur określonych jako miejsce historyczne lub pomnik;
  - (b) usunięcia jakichkolwiek struktur lub zabrania materiału odpadowego w okolicznościach, gdy czynności te przy każdej praktycznie możliwości mogłyby spowodować większą szkodę w środowisku, aniżeli pozostawienie struktury lub materiału odpadowego na ich dotychczasowym miejscu.

Artykuł 2

Niszczanie odpadów poprzez wywiezienie ich z obszaru Układu w sprawie Antarktyki

1. Następujące odpady, jeśli powstały po wejściu w życie niniejszego załącznika, zostaną wywiezione z obszaru Układu w sprawie Antarktyki przez sprawców tych zanieczyszczeń:
  - (a) materiały radioaktywne;
  - (b) baterie elektryczne;

- (c) paliwo, zarówno płynne, jak i stałe;
- (d) odpady zawierające szkodliwe ilości metali ciężkich lub silnie toksyczne lub trwale szkodliwe składniki;
- (e) polichlorek winylu (PCV), piana poliuretanu, piana polistyrenu, kauczuk i oleje do smarowania, drzewo impregnowane i inne produkty zawierające dodatki, które mogą wytworzyć szkodliwe emisje w przypadku ich spalania;
- (f) wszystkie inne odpady plastikowe, z wyjątkiem pojemników polietylenowych niskiej gęstości (takich jak worki do składania odpadów), z tym że takie pojemniki będą spalone zgodnie z artykułem 3 ustęp 1;
- (g) zbiorniki na paliwo; i
- (h) inne stałe niepalne odpadki,

pod warunkiem że obowiązek wywiezienia zbiorników i stałych niepalnych odpadów, objętych punktami (g) i (h), nie będzie miał zastosowania w okolicznościach, gdy wywiezienie tych odpadów przy każdej praktycznie opcji mogłoby spowodować większą szkodę w środowisku, aniżeli pozostawienie wspomnianych odpadów na ich dotychczasowym miejscu.

2. Płynne odpady, do których nie stosuje się ustępu 1, oraz płynne odpady kanalizacyjne i domowe powinny zostać, w maksymalnie możliwym zakresie, wywiezione z obszaru Układu w sprawie Antarktyki przez sprawcę takich odpadów.

3. Następujące odpady zostaną wywiezione z obszaru Układu w sprawie Antarktyki przez sprawcę takich odpadów, o ile nie zostały one spalone, umieszczone w autoklawach lub w inny sposób doprowadzone do stanu sterylności:

- (a) resztki szkieletów wwiezionych zwierząt;
- (b) laboratoryjne kultury mikroorganizmów i roślinnych organizmów chorobotwórczych; oraz
- (c) wwiezione produkty ptasie.

Artykuł 3

Niszczanie odpadów poprzez spalanie

1. Uwzględniając postanowienia ustępu 2, odpady palne, inne aniżeli wymienione w artykule 2 ustęp 1, które nie zostały wywiezione z obszaru Układu w sprawie Antarktyki, zostaną spalone w spalarniach, które zredukują w maksymalnie możliwym zakresie szkodliwe emisje gazów. Należy wziąć pod uwagę wszelkie standardy emisji oraz wskazówki dotyczące sprzętu udzielane m.in. przez Komitet i Naukowy Komitet Badań Antarktycznych. Stałe pozostałości po takim spalaniu zostaną wywiezione z obszaru Układu w sprawie Antarktyki.

2. Spalania odpadów na otwartej przestrzeni powinno się zaprzestać tak szybko, jak to jest możliwe, lecz nie później aniżeli pod koniec sezonu 1998/1999. Do czasu zrealizowania pełnego zakazu takiej praktyki, o

ile zachodzi konieczność zniszczenia odpadów poprzez spalanie na otwartej przestrzeni, należy uwzględnić kierunek i szybkość wiatru oraz rodzaj spalanych odpadów, aby ograniczyć osadzanie się pozostałości i unikać takiego osadzania na obszarach mających szczególne znaczenie z punktu widzenia biologicznego, naukowego, historycznego, estetycznego lub pierwotności natury, włączając w szczególności obszary chronione na mocy Układu w sprawie Antarktyki.

Artykuł 4

Inne formy niszczenia odpadów na lądzie

1. Odpady nie wywiezione lub nie zniszczone zgodnie z artykułami 2 i 3 nie będą niszczone na obszarach wolnych od lodu lub w systemach wód słodkich.
2. Ciekłe odpady kanalizacyjne i domowe oraz inne ciekłe odpady nie wywiezione z obszaru Układu w sprawie Antarktyki, zgodnie z artykułem 2, nie będą umieszczane, o ile będzie to tylko praktycznie możliwe, na paku lodowym, na lodowcach szelfowych lub na językach lodowcowych, przy czym odpady wytwarzane przez stacje położone w środku lodowców szelfowych lub na językach lodowcowych mogą być składane w głębokich szybach lodowych, o ile takie składanie jest jedyną praktycznie opcją. Szyby takie nie będą umieszczane na znanych liniach ruchu lodowców, które kończą się na wolnych od lodu obszarach lub obszarach silnego topnienia lodu.
3. Odpady wytwarzane w obozowiskach zostaną, w maksymalnie możliwym stopniu, wywiezione przez sprawcę tych odpadów do stacji lub statków udzielających pomocy w celu ich zniszczenia zgodnie z niniejszym załącznikiem.

Artykuł 5

Niszczenie odpadów na morzu

1. Płynne odpady kanalizacyjne i domowe mogą być odprowadzane bezpośrednio do morza, biorąc pod uwagę zdolność absorbującą przyjmującego środowiska morskiego i zakładając, że:
  - (a) takie odprowadzenie znajduje się w miejscu, o ile to możliwe, gdzie istnieją warunki do wstępnego rozcieńczenia i szybkiego rozproszenia; i
  - (b) duże ilości takich odpadów (wytworzonych w stacjach, gdzie przeciętna tygodniowa frekwencja podczas polarnego lata wynosi około 30 lub więcej osób), będą podlegały co najmniej maceracji.
2. Produkty powstałe z zastosowania wobec odpadów kanalizacyjnych procesu Rotary Biological Contacter lub innych podobnych procesów mogą zostać odprowadzone do morza, pod warunkiem że nie wywoła to negatywnych skutków wobec miejscowego środowiska, a także pod warunkiem że takie odprowadzenie będzie zgodne z załącznikiem IV do protokołu.

Artykuł 6

Składowanie odpadów

Wszelkie odpady przeznaczone do wywiezienia z obszaru Układu w sprawie Antarktyki lub do zniszczenia będą składowane w taki sposób, aby zapobiec ich przeniknięciu do środowiska.

Artykuł 7

Produkty zakazane

Nie będą sprowadzane na łód lub lodowce szelfowe albo na wody obszaru Układu w sprawie Antarktyki polichlorki bifenyli (PCB), ziemia niesterylna, kulki polistyrenu lub inne podobne formy opakowania ani też pestycydy (inne aniżeli potrzebne do celów naukowych, medycznych lub higieny).

Artykuł 8

Planowanie gospodarki odpadami

1. Każda Strona, która prowadzi sama działania na obszarze Układu w sprawie Antarktyki, ustanowi w odniesieniu do tych działań system klasyfikacji niszczenia odpadów będący podstawą ewidencji odpadów i ułatwiający badania mające na celu ocenę zagrożeń dla otoczenia ze strony działalności naukowej i towarzyszącej akcji logistycznej. W tym celu wytwarzane odpady będą klasyfikowane w sposób następujący:

- (a) płynne odpady kanalizacyjne i domowe (grupa 1),
- (b) inne płynne odpady i chemikalia, włącznie z paliwami i olejami (grupa 2);
- (c) odpady stałe do spalania (grupa 3);
- (d) inne stałe odpady (grupa 4);
- (e) materiały radioaktywne (grupa 5).

2. W celu zmniejszenia dalszego szkodliwego wpływu odpadów na środowisko Antarktyki każda Strona przygotowuje i co roku dokona przeglądu i unowocześni plan gospodarowania odpadami (włącznie z redukcją odpadów, ich składowaniem i niszczeniem), ze wskazaniem dla każdego ustalonego miejsca, ogólnie miejsc obozowania oraz każdego statku (innego aniżeli małe łodzie obsługujące ustalone miejsca lub statki oraz biorąc pod uwagę plany gospodarki istniejące dla statków):

- (a) programów oczyszczania istniejących miejsc niszczenia odpadów oraz porzuconych miejsc prac;
- (b) bieżących oraz planowanych przedsięwzięć dotyczących gospodarowania odpadami i ich definitywnego zniszczenia;
- (c) bieżących i planowanych przedsięwzięć dotyczących badania wpływu odpadów na środowisko oraz systemów gospodarowania odpadami;

(d) innych działań, w celu zminimalizowania wpływu na środowisko odpadów i gospodarowania odpadami.

3. W miarę możliwości każda Strona przygotowuje także wykaz miejsc dawnych działań (takich jak trasy, składy paliwa, obozowiska, rozbite samoloty), zanim informacje o nich zostaną zapomniane, w celu wzięcia tych miejsc pod uwagę przy opracowywaniu przyszłych programów naukowych (takich jak chemia śniegu, zanieczyszczenia porostów lub wiercenia w pokrywie lodu).

Artykuł 9

Obieg i przegląd planów gospodarki odpadami

1. Plany gospodarki odpadami przygotowane zgodnie z artykułem 8, sprawozdania z ich wykonania oraz wykazy wspomniane w artykule 8 ustęp 3 zostaną włączone do rocznej wymiany informacji dokonywanej zgodnie z artykułami III i VII Układu w sprawie Antarktyki oraz odnośnymi zaleceniami przyjętymi na podstawie artykułu IX Układu w sprawie Antarktyki.

2. Każda Strona prześle Komitetowi kopie swoich planów gospodarki odpadami oraz sprawozdania z ich wykonania i przeglądu.

3. Komitet może dokonać przeglądu planów gospodarki odpadami oraz sprawozdania do nich; może przedstawić, w celu rozpatrzenia przez Strony, uwagi, włącznie z sugestiami dotyczącymi zmniejszenia do minimum zagrożeń, a także modyfikacje i ulepszenia tych planów.

4. Strony mogą wymieniać informacje i rady na temat, między innymi, osiągalnych technologii małoodpadowych, zmiany istniejących instalacji, specjalnych wymogów dla częściowo czyszczonych wód oraz właściwych metod niszczenia i neutralizacji odpadów.

Artykuł 10

Metody gospodarki

Każda Strona:

(a) wyznaczy urzędnika do spraw gospodarki odpadami w celu rozwijania i kontroli planów gospodarki odpadami; w terenie, w każdym miejscu, odpowiedzialność będzie przekazana odpowiedniej osobie;

(b) zapewni, aby członkowie jej ekspedycji zostali przeszkoleni w celu ograniczenia ujemnych skutków ich działań wobec środowiska Antarktyki i aby zostali poinformowani o wymogach niniejszego załącznika; i

(c) zaniecha używania produktów z polichlorkiem winylu (PCV) oraz zapewni, aby jej ekspedycje na obszar Układu w sprawie Antarktyki zostały uprzedzone, że jakiegokolwiek produkty z PCV, które mogą wnieść na ten obszar, muszą być następnie wywiezione, zgodnie z niniejszym załącznikiem.

Artykuł 11

Przegląd

Niniejszy załącznik będzie podlegał regularnemu przeglądowi w celu zapewnienia, że jest on aktualny, odzwierciedla postęp dokonany w technologii i procedurach niszczenia odpadów i przez to zapewnia maksymalną ochronę środowiska Antarktyki.

Artykuł 12

Przypadki nadzwyczajne

1. Niniejszy załącznik nie będzie stosowany w przypadkach nadzwyczajnych dotyczących bezpieczeństwa życia ludzkiego albo statków, samolotów lub wyposażenia i instalacji o dużej wartości albo też ochrony środowiska.
2. Zawiadomienie o działaniach podjętych w przypadkach nadzwyczajnych będzie przesłane natychmiast do wszystkich Stron i do Komitetu.

Artykuł 13

Poprawka lub zmiana

1. Niniejszy załącznik może być poprawiony lub zmieniony w trybie przewidzianym w artykule IX ustęp 1 Układu w sprawie Antarktyki. O ile procedura ta nie stanowi inaczej, poprawka lub zmiana są uważane za zatwierdzone i stają się skuteczne po upływie roku od chwili zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu w sprawie Antarktyki, na którym zostały przyjęte, chyba że jedna lub więcej Stron Konsultatywnych Układu w sprawie Antarktyki notyfikuje depozytariuszowi w ciągu tego okresu, że życzy sobie przedłużenia tego okresu lub że nie jest w stanie zatwierdzić powyższych zmian i poprawek.
2. Każda poprawka i każda zmiana niniejszego załącznika, które stały się skuteczne zgodnie z ustępem 1, staną się następnie wiążące dla każdej innej Strony w dniu otrzymania przez depozytariusza zawiadomienia o ich zatwierdzeniu przez tę Stronę.

Załącznik IV do Protokołu o ochronie środowiska do Układu w sprawie Antarktyki

Zapobieganie zanieczyszczeniom morskim

Artykuł 1

Definicje

W rozumieniu niniejszego załącznika:

- (a) "emisja" oznacza każdą emisję ze statku, bez względu na przyczynę, włącznie z wszelkim wypuszczeniem, wyrzuceniem, wylaniem, wyciekami, wypompowaniem, wydaleniem lub opróżnieniem;
- (b) "śmieci" oznacza wszelkie żywnościowe, domowe i pochodzące z eksploatacji statku odpady, z wyjątkiem świeżych ryb lub części, powstałe podczas normalnej pracy statku, wyłączając te substancje, których dotyczą artykuły 3 i 4;
- (c) "MARPOL 73/78" oznacza Międzynarodową konwencję o zapobieganiu zanieczyszczeniom ze statków z 1973 r., zmienioną Protokołem z 1978 r. w powyższej sprawie i innymi zmianami przyjętymi w czasie późniejszym;
- (d) "szkodliwa płynna substancja" oznacza każdą szkodliwą płynną substancję, określoną w załączniku II do MARPOL 73/78;
- (e) "olej" oznacza produkty ropy naftowej wszelkiego rodzaju, włączając ropę naftową, olej napędowy, osady i pozostałości oleju oraz destylowane produkty naftowe (inne aniżeli produkty petrochemiczne będące przedmiotem postanowień artykułu 4);
- (f) "mieszanina olejowa" oznacza mieszaninę złożoną z różnych węglowodorów;
- (g) "statek" oznacza statki wszelkiego rodzaju prowadzące działalność w środowisku morskim, włączając wodoloty, pojazdy poduszkowe, pojazdy podwodne, urządzenia pływające oraz platformy stałe lub pływające.

Artykuł 2

Zastosowanie

Niniejszy załącznik stosuje się, w odniesieniu do każdej strony, do statków upoważnionych do podnoszenia jej bandery i do jakichkolwiek innych statków zaangażowanych w działalność antarktyczną lub wspierających tę działalność, o ile operują one na obszarze Układu w sprawie Antarktyki.

Artykuł 3

Emisja oleju

1. Zakazana jest emisja oleju lub mieszaniny olejowej do morza, z wyjątkiem przypadków, na które zezwolono zgodnie z załącznikiem I do MARPOL 73/78. W czasie operowania na obszarze Układu w

sprawie Antarktyki statki powinny zatrzymać na pokładzie wszelkie osady olejowe, zanieczyszczony balast, wodę z płukania pojemników oraz inne pozostałości oleju i mieszanki, które nie mogą być wyemitowane do morza. Statki będą zrzucały te pozostałości jedynie poza obszarem Układu w sprawie Antarktyki w odpowiednich urządzeniach przyjmujących albo w inny sposób, na który zezwolono, zgodnie z załącznikiem I do MARPOL 73/78.

2. Niniejszego artykułu nie stosuje się do:

(a) emisji do morza oleju lub mieszanki olejowej na skutek uszkodzenia statku lub jego urządzeń:

(i) pod warunkiem że podjęto wszelkie rozsądne środki po powstaniu uszkodzenia lub stwierdzeniu wycieku, aby zapobiec emisji lub zmniejszyć ją do minimum; i

(ii) z wyjątkiem przypadków, gdy właściciel lub kapitan działają albo z zamiarem spowodowania uszkodzenia, albo nierozważnie i ze świadomością, że uszkodzenie mogłoby przypuszczalnie nastąpić;

(b) emisji do morza substancji zawierających olej, które były użyte dla zwalczania szczególnego przypadku zanieczyszczenia, w celu zmniejszenia do minimum szkody wywołanej zanieczyszczeniem.

Artykuł 4

Emisja szkodliwych substancji płynnych

Zakazana jest emisja do morza wszelkich szkodliwych substancji płynnych oraz jakichkolwiek innych chemicznych lub innych substancji w ilościach lub gęstościach szkodliwych dla środowiska morskiego.

Artykuł 5

Wyrzucanie śmieci

1. Zakazane będzie wyrzucanie do morza wszelkich przedmiotów plastikowych, włącznie, lecz nie tylko, z syntetycznymi linami, syntetycznymi sieciami rybackimi i plastikowymi pojemnikami na śmieci.

2. Zakazane będzie wyrzucanie do morza wszelkich innych śmieci, włącznie z produktami papierowymi, szmatami, szkłem, metalem, butelkami, sprzętem kuchennym, popiołem, paletami, materiałami do pokrywania i pakowania.

3. Może być dozwolone wyrzucenie do morza odpadów żywnościowych, o ile zostały one przepuszczone przez urządzenia miażdżące lub rozdrabniające, pod warunkiem że takie wyrzucenie zostanie dokonane, z wyjątkiem przypadków dozwolonych w myśl załącznika V do MARPOL 73/78, tak daleko, jak tylko będzie to praktycznie możliwe, od lądu lub lodowców szelfowych, a w każdym razie nie bliżej aniżeli 12 mil morskich. Takie zmiażdżone lub rozdrobnione odpady żywnościowe powinny przejść przez sito z otworami nie większymi aniżeli 25 milimetrów.

4. O ile substancja lub materiał, do których odnosi się niniejszy artykuł, zmieszane są z inną substancją lub innym materiałem, przeznaczonym do zrzucenia lub wyrzucenia, i których zrzucenie lub wyrzucenie podlega różnym rygorom, będą mieć zastosowanie bardziej surowe normy.

5. Postanowienia ustępów 1 i 2 niniejszego artykułu nie mają zastosowania do:

(a) wyrzucania śmieci w wyniku uszkodzenia statku lub jego urządzeń, pod warunkiem że podjęto wszelkie rozsądne kroki, przed i po powstaniu uszkodzenia, aby zapobiec wyrzuceniu lub zmniejszyć jego rozmiar do minimum; lub

(b) przypadkowego zgubienia syntetycznych sieci rybackich, pod warunkiem że podjęto wszelkie rozsądne kroki zaradcze, aby zapobiec takiej utracie.

6. Strony będą wymagały, o ile jest to wskazane, prowadzenia rejestru zrzutów śmieci.

Artykuł 6

Emisja ścieków

1. Z wyjątkiem przypadków, kiedy mogłoby to w niewłaściwy sposób zakłócić działania antarktyczne:

(a) każda Strona zakazuje wszelkich emisji do morza nieprzerobionych ścieków ("ścieki" rozumiane zgodnie z definicją w załączniku IV do MARPOL 73/78) w granicach do 12 mil morskich, licząc od lądu lub lodowców szelfowych;

(b) poza tą odległością emisja ścieków zbieranych w pojemnikach nie powinna odbywać się jednorazowo, ale w umiarkowanych porcjach i, o ile jest to praktycznie możliwe, kiedy statek jest w ruchu z prędkością nie mniejszą aniżeli 4 węzły.

Niniejszy ustęp nie odnosi się do statków upoważnionych do przewożenia do 10 osób.

2. Strony powinny wymagać, o ile jest to wskazane, prowadzenia rejestru zrzutu ścieków.

Artykuł 7

Przypadki nadzwyczajne

1. Artykuły 3, 4, 5 i 6 niniejszego załącznika nie będą mieć zastosowania w przypadkach nadzwyczajnych dotyczących bezpieczeństwa statku i osób na pokładzie lub ratowania życia na morzu.

2. Zawiadomienie o działaniach podjętych w przypadkach nadzwyczajnych będzie przesłane natychmiast do wszystkich Stron i do Komitetu.

Artykuł 8

Skutki dla zależnych i związanych ekosystemów

Przy wykonywaniu postanowień niniejszego załącznika należy poświęcić należytą uwagę konieczności uniknięcia ujemnych skutków dla zależnych i związanych ekosystemów poza obszarem Układu w sprawie Antarktyki.

Artykuł 9

Zdolność statku do zbierania odpadów i instalacje przyjmujące

1. Każda Strona zobowiązuje się zapewnić, że wszystkie statki upoważnione do podnoszenia jej bandery i wszystkie inne statki zaangażowane w jej działalność antarktyczną lub wspierającą tę działalność, przed wejściem na obszar Układu w sprawie Antarktyki, będą wyposażone w zbiornik lub zbiorniki o dostatecznej pojemności dla zatrzymania na pokładzie wszelkich osadów olejowych, zanieczyszczonego balastu, wody z płukania pojemników oraz innych pozostałości oleju i mieszanki, a także, że będą miały dostateczną zdolność do zatrzymania na pokładzie śmieci podczas prowadzenia działań na obszarze Układu w sprawie Antarktyki, jak również, że zostaną zawarte porozumienia dotyczące zebrania pozostałości olejowych i śmieci w urządzeniach przyjmujących po opuszczeniu wspomnianego obszaru. Statki powinny mieć także dostateczną zdolność do zatrzymania na pokładzie szkodliwych substancji płynnych.

2. Każda Strona, z której portów statki wychodzą do obszaru Układu w sprawie Antarktyki lub do której portów statki z tego obszaru zawijają, podejmie kroki, aby, o ile jest to praktycznie możliwe, zapewnić udostępnienie odpowiednich urządzeń przyjmujących w celu zebrania wszelkich osadów olejowych, zanieczyszczonego balastu, wody z płukania pojemników, innych pozostałości oleju i mieszanek, a także śmieci ze statków, bez powodowania zbędnej zwłoki i zgodnie z potrzebami statków korzystających z tych urządzeń.

3. Strony, których statki korzystają z portów innych Stron, idąc na obszar Układu w sprawie Antarktyki lub wracając z tego obszaru, powinny przeprowadzić konsultacje z tymi drugimi Stronami w celu upewnienia się, czy utworzenie portowych urządzeń przyjmujących nie będzie stanowić niesprawiedliwego obciążenia dla Stron sąsiadujących z obszarem Układu w sprawie Antarktyki.

Artykuł 10

Projektowanie, budowa, instalowanie armatury i wyposażenie statków

Przy projektowaniu, budowie, instalowaniu armatury i wyposażeniu statków, używanych do działalności antarktycznej lub działań wspierających te operacje, każda Strona weźmie pod uwagę postanowienia niniejszego załącznika.

Artykuł 11

Suwerenny immunitet

1. Niniejszego załącznika nie stosuje się do żadnego okrętu wojennego, morskiego okrętu pomocniczego lub innego okrętu będącego własnością lub używanego przez państwo i wykorzystywanego w danym czasie wyłącznie dla rządowej, niehandlowej służby. Jednakże każda Strona podejmie odpowiednie kroki nie powodujące zakłóceń w działalności lub zdolnościach operacyjnych takich okrętów, będących własnością lub używanych przez nią, w celu zapewnienia, iż okręty te będą działać w sposób zgodny, na ile jest to rozsądne i praktycznie możliwe, z niniejszym załącznikiem.
2. Przy stosowaniu ustępu 1 każda Strona weźmie pod uwagę znaczenie ochrony środowiska Antarktyki.
3. Każda Strona poinformuje inne Strony o tym, jak wykonuje to postanowienie.
4. Procedura rozstrzygania sporów, przewidziana w artykułach 18 do 20 protokołu, nie ma zastosowania do niniejszego artykułu.

Artykuł 12

Środki zapobiegawcze, gotowość w sytuacjach nadzwyczajnych i reagowanie

1. W celu skuteczniejszego reagowania w przypadkach nadzwyczajnego zanieczyszczenia morza lub jego groźby na obszarze Układu w sprawie Antarktyki Strony, zgodnie z artykułem 15 protokołu, powinny stworzyć plany pilnego reagowania dla statków (innych aniżeli małe łodzie działające w ustalonych miejscach lub ze statków) operujących na obszarze Układu w sprawie Antarktyki, a w szczególności dla statków przewożących olej, jako towar, jak również dla wycieków oleju do środowiska morskiego, pochodzących z instalacji na brzegu. W tym celu Strony będą:
  - (a) współpracować przy formułowaniu i wykonywaniu tych planów; i
  - (b) występować do Komitetu, Międzynarodowej Organizacji Morskiej i innych międzynarodowych organizacji z wnioskiem o radę.
2. Strony ustalą również procedury wspólnego reagowania na nadzwyczajne zanieczyszczenia oraz będą podejmować odpowiednie akcje zgodnie z tymi procedurami.

Artykuł 13

Przegląd

Strony będą dokonywać stałego przeglądu postanowień niniejszego załącznika i innych środków służących do zapobiegania zanieczyszczeniu środowiska morskiego Antarktyki, do jego zmniejszania i do reagowania na nie, włączając wszelkie poprawki i nowe regulacje przyjęte w myśl MARPOL 73/78, w celu osiągnięcia celów niniejszego załącznika.

Artykuł 14

Stosunek do MARPOL 73/78

Niniejszy załącznik w żadnej mierze nie narusza szczególnych praw i obowiązków wynikających z MARPOL 73/78 w odniesieniu do Stron, które są równocześnie Stronami MARPOL 73/78.

Artykuł 15

Poprawka lub zmiana

1. Niniejszy załącznik może być poprawiony lub zmieniony w trybie przewidzianym w artykule IX ustęp 1 Układu w sprawie Antarktyki. O ile procedura ta nie stanowi inaczej, poprawka lub zmiany są uważane za zatwierdzone i stają się skuteczne po upływie roku od zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu w sprawie Antarktyki, na którym zostały przyjęte, chyba że jedna lub więcej Stron Konsultatywnych Układu w sprawie Antarktyki notyfikuje depozytariuszowi w ciągu tego okresu, że życzy sobie przedłużenia tego okresu lub że nie jest w stanie zatwierdzić powyższych zmian lub poprawek.

2. Każda poprawka i każda zmiana niniejszego załącznika, które staną się skuteczne zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu, staną się następnie wiążące dla każdej innej Strony w dniu otrzymania przez depozytariusza zawiadomienia o ich przyjęciu przez tę Stronę.

Na dowód czego niżej podpisani pełnomocnicy, należycie upoważnieni, podpisali niniejszy protokół.

Sporządzono w Madrycie dnia 4 października tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego pierwszego roku.

Załącznik V do Protokołu o ochronie środowiska do Układu w sprawie Antarktyki

Ochrona i zarządzanie obszarem

Artykuł 1

Definicje

W rozumieniu niniejszego załącznika:

- (a) "właściwa władza" oznacza jakąkolwiek osobę lub organ upoważniony przez Stronę do wydawania zezwoleń, zgodnie z niniejszym załącznikiem;
- (b) "zezwolenie" oznacza formalną zgodę w formie pisemnej, wydaną przez odpowiednie władze;
- (c) "Plan Zarządzania" oznacza plan zarządzania działaniami i ochroną szczególnych walorów Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki lub Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki.

Artykuł 2

Cele

Dla celów określonych w niniejszym załączniku jakikolwiek obszar, w tym jakikolwiek obszar morski, może zostać wyznaczony jako Szczególnie Chroniony Obszar Antarktyki lub Szczególnie Zarządzany Obszar Antarktyki. Działania w tych obszarach będą zakazane, ograniczone lub też prowadzone zgodnie z Planami Zarządzania, przyjętymi zgodnie z postanowieniami niniejszego załącznika.

Artykuł 3

Szczególnie Chronione Obszary Antarktyki

1. Jakikolwiek obszar, w tym obszar morski, może zostać wyznaczony jako Szczególnie Chroniony Obszar Antarktyki w celu ochrony specyficznych walorów środowiskowych, naukowych, historycznych, estetycznych lub pierwotnych, wszelkiego połączenia wyżej wymienionych walorów bądź prowadzonych lub planowanych badań naukowych.
2. Strony będą dążyć do wyodrębnienia w ramach systematycznych badań środowiskowo-geograficznych oraz włączenia do grupy Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki:
  - (a) obszarów wolnych od jakiegokolwiek ingerencji człowieka, co umożliwi w przyszłości porównanie z miejscami dotkniętymi ludzką działalnością;
  - (b) typowych przykładów większych lądowych, w tym lodowych i wodnych, ekosystemów oraz ekosystemów morskich;
  - (c) obszarów obejmujących istotne i niespotykane zbiorowiska gatunków, w tym większe kolonie rozmnażających się rodzimych ptaków i ssaków;
  - (d) miejsc typowych dla przebywania jakichkolwiek gatunków lub jedynie znanych ich siedlisk;

Viadrina International Law Project

<http://www.vilp.de>

Ein Projekt des Lehrstuhls für Öffentliches Recht insb. Völkerrecht, Europarecht sowie ausländisches Verfassungsrecht.

Europa-Universität Viadrina, Frankfurt (Oder), 2002

<http://voelkerrecht.eu-frankfurt-o.de>

- (e) obszarów będących obiektem szczególnego zainteresowania z punktu widzenia prowadzonych i planowanych badań naukowych;
  - (f) przejawów szczególnych form geologicznych, glaciologicznych i geomorfologicznych;
  - (g) obszarów posiadających szczególne wartości estetyczne i pierwotne;
  - (h) miejsc lub pomników o uznanej wartości historycznej; oraz
  - (i) wszelkich innych obszarów, jakie mogą okazać się niezbędne dla ochrony wartości określonych w ustępie 1.
3. Szczególnie Chronione Obszary oraz Miejsca o Szczególnym Znaczeniu Naukowym, wyznaczone jako takie przez dotychczasowe Spotkania Konsultatywne Układu w sprawie Antarktyki, niniejszym wyznacza się jako Szczególnie Chronione Obszary Antarktyki. Zgodnie z powyższym powinna zostać dokonana zmiana ich nazewnictwa oraz numeracji.
4. Wkraczanie na teren Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki jest zabronione, z wyjątkiem sytuacji, kiedy ma to miejsce na podstawie zezwolenia wydanego zgodnie z artykułem 7.

Artykuł 4

Szczególnie Zarządzane Obszary Antarktyki

1. Jakikolwiek obszar, w tym jakikolwiek obszar morski, gdzie prowadzona jest lub może być w przyszłości prowadzona działalność, może zostać wyznaczony jako Szczególnie Zarządzany Obszar Antarktyki w celu ułatwienia planowania i koordynacji działalności, uniknięcia możliwych konfliktów, udoskonalenia współpracy między Stronami bądź zmniejszenia wpływu na środowisko.
2. Szczególnie Zarządzane Obszary Antarktyki mogą obejmować:
- (a) obszary, gdzie działalność powoduje ryzyko wzajemnej ingerencji lub kumulatywnego wpływu na środowisko; oraz
  - (b) miejsca lub pomniki o uznanej wartości historycznej.
3. Wkraczanie na teren Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki nie wymaga zezwolenia.
4. Niezależnie od postanowień ustępu 3 Szczególnie Zarządzany Obszar Antarktyki może obejmować jeden lub więcej Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki, na które wkraczanie jest zabronione, z wyjątkiem sytuacji, kiedy ma to miejsce na podstawie zezwolenia wydanego zgodnie z artykułem 7.

Artykuł 5

Plany Zarządzania

1. Którakolwiek ze Stron, Komitet, Naukowy Komitet Badań Antarktycznych lub Komisja do Spraw Zachowania Żywych Zasobów Morskich Antarktyki może zaproponować wyznaczenie danego obszaru jako

Szczególnie Chronionego Obszaru Antarktyki lub Szczególnie Zarządzanego Obszaru Antarktyki poprzez przedstawienie Spotkaniu Konsultatywnemu Układu w sprawie Antarktyki proponowanego Planu Zarządzania.

2. Obszar zaproponowany do wyznaczenia powinien mieć powierzchnię wystarczającą dla ochrony walorów, które wymagają szczególnej ochrony lub zarządzania.

3. Proponowany Plan Zarządzania powinien zawierać odpowiednio:

(a) opis walorów, które wymagają szczególnej ochrony lub zarządzania;

(b) wyszczególnienie celów i zadań Planu Zarządzania w celu ochrony lub zarządzania powyższymi walorami;

(c) działania w ramach zarządzania, jakie zostaną podjęte w celu ochrony walorów, które wymagają szczególnej ochrony;

(d) okres wyznaczenia, o ile taki zostanie ustanowiony;

(e) opis obszaru zawierający:

(i) współrzędne geograficzne, punkty graniczne oraz naturalne cechy, charakteryzujące dany obszar;

(ii) dostęp do obszaru z lądu, morza lub powietrza, w tym morskie podejścia i kotwiczowiska, drogi dla pieszych i pojazdów znajdujące się na terenie obszaru oraz korytarze dla samolotów i lądowiska;

(iii) lokalizację urządzeń, w tym stacji naukowych, wyposażenia badawczego i ratowniczego, zarówno na obszarze, jak i w pobliżu niego; oraz

(iv) lokalizację na obszarze lub w pobliżu obszaru innych Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki lub Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki, wyznaczonych zgodnie z niniejszym załącznikiem, lub innych chronionych obszarów wyznaczonych w zgodzie ze środkami przyjętymi zgodnie z elementami systemu Układu w sprawie Antarktyki;

(f) określenie stref w ramach obszaru, w których działalność powinna zostać zakazana, ograniczona lub prowadzona w celu osiągnięcia celów i zadań, wskazanych w punkcie (b);

(g) mapy i fotografie, pokazujące w wyraźny sposób granice obszaru w odniesieniu do cech terenów otaczających ten obszar oraz zasadnicze cechy charakterystyczne danego obszaru;

(h) dokumentację pomocniczą;

(i) w odniesieniu do obszarów zaproponowanych do wyznaczenia jako Szczególnie Chronione Obszary Antarktyki, wyraźną charakterystykę warunków, przy których zaistnieniu odpowiednie władze mogą wydać zezwolenie dotyczące:

(i) dostępu do obszaru oraz poruszania się na nim;

- (ii) działalności, jaka jest lub może być prowadzona w granicach tego obszaru, łącznie z jej ograniczeniami co do czasu i miejsca;
  - (iii) zainstalowania, zmiany lub usunięcia jakichkolwiek konstrukcji;
  - (iv) lokalizacji obozowisk;
  - (v) ograniczeń odnośnie do materiałów i organizmów, jakie mogą być wwożone na teren danego obszaru;
  - (vi) pozyskiwania lub szkodliwego wpływu na rodzimą florę i faunę;
  - (vii) zbierania lub usuwania czegokolwiek niewwiezionego na teren obszaru przez posiadacza zezwolenia;
  - (viii) niszczenia odpadów;
  - (ix) działań, jakie okażą się konieczne dla zapewnienia dalszego wypełniania celów i zadań Planu Zarządzania; oraz
  - (x) wymogów odnośnie do raportów dotyczących wizyt na danym obszarze, jakie będą przekazywane odpowiednim władzom.
- (j) w odniesieniu do obszarów zaproponowanych do wyznaczenia w charakterze Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki, kodeks postępowania dotyczący:
- (i) dostępu do danego obszaru i poruszania się po nim;
  - (ii) działalności, jaka jest lub może być prowadzona w granicach tego obszaru, włączając jej ograniczenia co do czasu i miejsca;
  - (iii) zainstalowania, zmiany lub usunięcia jakichkolwiek konstrukcji;
  - (iv) lokalizacji obozowisk;
  - (v) pozyskiwania lub szkodliwego wpływu na rodzimą florę i faunę;
  - (vi) zbierania lub usuwania czegokolwiek niewwiezionego na teren obszaru przez osobę odwiedzającą dany obszar;
  - (vii) niszczenia odpadów; oraz
  - (viii) wymogów odnośnie do raportów dotyczących wizyt na danym obszarze, jakie będą przekazywane właściwym władzom;
- oraz
- (k) postanowienia dotyczące okoliczności, w których Strony powinny dążyć do wymiany informacji przed podjęciem działań, które zamierzają przedsięwziąć.

Artykuł 6

Procedura wyznaczenia

1. Proponowane Plany Zarządzania powinny zostać przekazane Komitetowi, Naukowemu Komitetowi Badań Antarktycznych oraz, odpowiednio, Komisji do Spraw Zachowania Żywych Zasobów Morskich Antarktyki. Przy formułowaniu porady dla Spotkania Konsultatywnego Układu w sprawie Antarktyki Komitet bierze pod uwagę wszelkie komentarze poczynione przez Naukowy Komitet Badań Antarktycznych oraz, odpowiednio, Komisję do Spraw Zachowania Żywych Zasobów Morskich Antarktyki. W dalszej kolejności Plany Zarządzania mogą zostać przyjęte przez Strony Konsultatywne Układu w sprawie Antarktyki na mocy decyzji podjętej podczas Spotkania Konsultatywnego Układu w sprawie Antarktyki, zgodnie z artykułem IX (1) Układu w sprawie Antarktyki. O ile Strony te nie postanowią inaczej, Plan uważa się za przyjęty po upływie 90 dni od chwili zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu w sprawie Antarktyki, na którym został przyjęty, pod warunkiem że żadna ze Stron Konsultatywnych nie poinformuje depozytariusza, we wskazanym powyżej terminie, iż życzy sobie jego przedłużenia albo nie jest w stanie przyjąć powyższej decyzji.
2. Z uwzględnieniem postanowień artykułów 4 i 5 protokołu, żaden z obszarów morskich nie może zostać wyznaczony jako Szczególnie Chroniony Obszar Antarktyki lub Szczególnie Zarządzany Obszar Antarktyki bez uprzedniej zgody Komisji do Spraw Zachowania Żywych Zasobów Morskich Antarktyki.
3. Wyznaczenia Szczególnie Chronionego Obszaru Antarktyki lub Szczególnie Zarządzanego Obszaru Antarktyki dokonuje się na czas nieokreślony, o ile Plan Zarządzania nie postanawia inaczej. Przegląd Planu Zarządzania powinien być wszczynany nie rzadziej niż co pięć lat. W razie potrzeby Plan podlega aktualizacji.
4. Plany Zarządzania mogą być zmieniane lub unieważniane zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu.
5. Po przyjęciu Plan Zarządzania zostaje niezwłocznie rozesłany przez depozytariusza do wszystkich Stron. Depozytariusz prowadzi rejestr wszystkich aktualnie przyjętych Planów Zarządzania.

Artykuł 7

Zezwolenia

1. Każda Strona wyznaczy właściwe władze, które będą upoważnione do wydawania zezwoleń na wszczynanie lub prowadzenie działalności w granicach Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki, zgodnie z wymogami Planu Zarządzania dotyczącego danego obszaru. Zezwolenie powinno zawierać stosowne rozdziały Planu Zarządzania oraz powinno określać granice i usytuowanie obszaru, dozwoloną działalność oraz informację na temat tego, kiedy, gdzie i przez kogo działalność powyższa może zostać prowadzona, jak również wszelkie inne warunki ustanowione na mocy Planu Zarządzania.

2. W przypadku Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki wyznaczonych jako takie przez dotychczasowe Spotkania Konsultatywne Układu w sprawie Antarktyki, nie posiadających Planu Zarządzania, odpowiednie władze mogą wydawać zezwolenia dla istotnych celów naukowych, które nie mogą zostać osiągnięte gdziekolwiek indziej oraz które nie zagrażą naturalnemu systemowi ekologicznemu w danym obszarze.

3. Każda Strona powinna wymagać od posiadacza zezwolenia zabierania ze sobą kopii zezwolenia w czasie przebywania na terenie danego Szczególnie Chronionego Obszaru Antarktyki.

Artykuł 8

Miejsca i Pomniki Historyczne

1. Miejsca lub pomniki o uznanej wartości historycznej, które zostały wyznaczone jako Szczególnie Chronione Obszary Antarktyki lub Szczególnie Zarządzane Obszary Antarktyki lub które znajdują się na terenie takich obszarów, powinny zostać zaliczone do Miejsc i Pomników Historycznych.

2. Każda Strona może zaproponować zaliczenie do Historycznych Miejsc i Pomników jakiegokolwiek miejsca lub pomnika o uznanym walorze historycznym, który nie został wyznaczony jako Szczególnie Chroniony Obszar Antarktyki lub Szczególnie Zarządzany Obszar Antarktyki lub który nie znajduje się na terenie takiego obszaru. Propozycja odnośnie do takiego zaliczenia może zostać przyjęta przez Strony Konsultatywne Układu w sprawie Antarktyki na mocy decyzji podjętej podczas Spotkania Konsultatywnego Układu w sprawie Antarktyki, zgodnie z artykułem IX (1) Układu w sprawie Antarktyki. O ile Strony nie postanowią inaczej, propozycję uważa się za przyjętą po upływie 90 dni od chwili zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu w sprawie Antarktyki, na którym została przyjęta, pod warunkiem że żadna ze Stron Konsultatywnych nie poinformuje depozytariusza, we wskazanym powyżej terminie, iż życzy sobie jego przedłużenia albo nie jest w stanie przyjąć powyższej propozycji.

3. Istniejące Historyczne Miejsca i Pomniki, zaliczone do takich przez dotychczasowe Spotkania Konsultatywne Układu w sprawie Antarktyki, zostaną umieszczone w wykazie Historycznych Miejsc i Pomników, zgodnie z niniejszym artykułem.

4. Umieszczone w wykazie Historyczne Miejsca i Pomniki nie mogą zostać uszkodzone, usunięte ani zniszczone.

5. Wykaz Historycznych Miejsc i Pomników może zostać uzupełniony zgodnie z ustępem 2. Depozytariusz prowadzi wykaz aktualnych Historycznych Miejsc i Pomników.

Artykuł 9

Informacja i upowszechnienie

1. Dla zagwarantowania, iż wszelkie osoby odwiedzające lub zamierzające odwiedzić Antarktykę rozumieją oraz przestrzegają postanowień niniejszego załącznika, każda Strona udostępni informacje zawierające w szczególności:

(a) usytuowanie Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki i Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki;

(b) wykaz powyższych obszarów oraz ich mapy;

(c) Plany Zarządzania, włączając wyszczególnienie zakazów mających zastosowanie do danego obszaru;

(d) usytuowanie Historycznych Miejsc i Pomników oraz stosowne zakazy lub ograniczenia.

2. Każda Strona zapewni, aby usytuowanie oraz, jeżeli to możliwe, granice Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki, Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki oraz Historycznych Miejsc i Pomników zostały zaznaczone na jej mapach topograficznych, hydrograficznych oraz w innych odpowiednich publikacjach.

3. Strony będą współpracować ze sobą celem zagwarantowania, aby tam, gdzie to będzie stosowne, granice Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki, Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki oraz Historycznych Miejsc i Pomników zostały właściwie oznakowane w terenie.

Artykuł 10

Wymiana informacji

1. Strony podejmują działania w celu:

(a) zbierania i wymiany rejestrów, w tym rejestrów zezwoleń oraz raportów z wizyt na terenie Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki, włączając inspekcje, oraz raportów z inspekcji Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki;

(b) uzyskiwania i wymiany informacji na temat wszelkich ważniejszych zmian lub szkód spowodowanych na terenie jakiegokolwiek Szczególnie Zarządzanego Obszaru Antarktyki, Szczególnie Chronionego Obszaru Antarktyki lub Historycznych Miejsc i Pomników; oraz

(c) ustanowienia jednakowych form, w których powyższe rejestry oraz informacja będą przekazywane przez Strony zgodnie z ustępem 2.

2. Każda Strona poinformuje inne Strony oraz Komitet, przed końcem listopada każdego roku, o ilości i charakterze zezwoleń wydanych na podstawie niniejszego załącznika w poprzedzającym okresie od 1 lipca do 30 czerwca.

3. Każda Strona prowadząca, finansująca lub wydająca zgodę na badania bądź inne działania w ramach Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki lub Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki będzie prowadzić rejestr takiej działalności oraz przedstawiać w ramach corocznej wymiany informacji na podstawie Układu w sprawie Antarktyki ogólny opis działań prowadzonych na takich obszarach w poprzednim roku przez osoby podlegające jej jurysdykcji.

4. Każda Strona poinformuje inne Strony oraz Komitet przed końcem listopada każdego roku o działaniach, jakie zostały przez nią podjęte dla wykonania postanowień niniejszego załącznika, włączając dane na temat wszelkich inspekcji na miejscu oraz działań podjętych dla przeciwstawienia się przypadkom naruszenia postanowień przyjętego Planu Zarządzania w odniesieniu do Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki lub Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki.

Artykuł 11

Przypadki nadzwyczajne

1. Ograniczenia ustanowione oraz dopuszczone przez niniejszy załącznik nie mają zastosowania w przypadkach nadzwyczajnych dotyczących bezpieczeństwa życia ludzkiego lub statków morskich, samolotów lub wyposażenia i instalacji o dużej wartości lub też ochrony środowiska.
2. Zawiadomienie o działaniach podjętych w przypadkach nadzwyczajnych zostanie przesłane niezwłocznie do wszystkich Stron i Komitetu.

Artykuł 12

Uzupełnienie lub zmiana

1. Niniejszy załącznik może zostać uzupełniony lub zmieniony na podstawie decyzji podjętej zgodnie z artykułem IX (1) Układu w sprawie Antarktyki. O ile decyzja powyższa nie stanowi inaczej, uzupełnienie lub zmianę uważa się za przyjętą i nabiera ona mocy prawnej po upływie roku od chwili zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu w sprawie Antarktyki, na którym została przyjęta, pod warunkiem że żadna ze Stron Konsultatywnych Układu w sprawie Antarktyki nie poinformuje depozytariusza w powyższym terminie, iż życzy sobie jego przedłużenia albo nie jest w stanie przyjąć powyższych uzupełnień lub zmian.
2. Jakikolwiek uzupełnienie lub zmiana niniejszego załącznika, które wejdą w życie zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu, nabierają następnie mocy prawnej w odniesieniu do każdej innej Strony, po otrzymaniu przez depozytariusza zawiadomienia o przyjęciu przez tę Stronę powyższych uzupełnień lub zmian.

Po zaznajomieniu się z powyższym protokołem, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- został on uznany za słuszny zarówno w całości, jak i każde z postanowień w nim zawartych;
- jest przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony;

- będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 20 września 1995 r.